

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIASTA RYPIN DO ROKU 2030

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ W GMINIE MIASTA RYPIN Z UWZGLĘDNIENIEM OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Pomorska Grupa Konsultingowa SA
Romuald Meyer
Magdalena Żmudzińska

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIASTA RYPIN DO 2030 ROKU

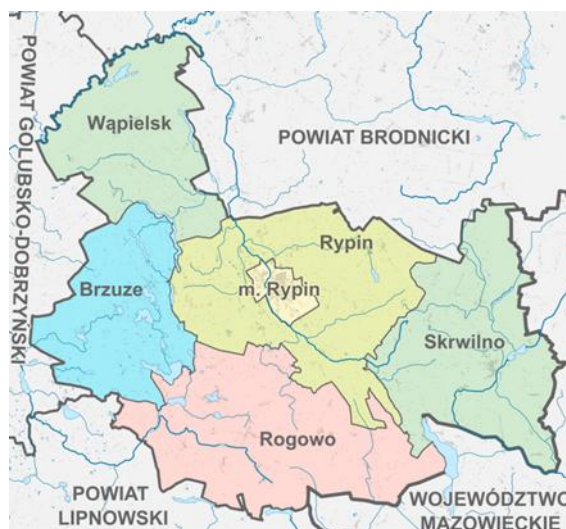
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY MIASTA RYPIN	2
1.1. POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY MIASTA RYPIN.....	2
1.2. WALORY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE.....	3
1.3. DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	5
2. OBSZAR SPOŁECZNY.....	8
2.1. DEMOGRAFIA	8
2.2. BEZROBOCIE	10
2.3. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	11
2.4. POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA	13
2.5. KULTURA, EDUKACJA I OŚWIATA	19
2.5.1. <i>Kultura</i>	19
2.5.2. <i>Edukacja i oświata</i>	28
2.6. SPORT I REKREACJA	29
3. OBSZAR GOSPODARCZY	33
3.1. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA I RYNEK PRACY	33
3.2. ROLNICTWO I TURYSTYKA	35
4. UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ OBSZAR INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	37
4.1. OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW I GOSPODARKA ODPADAMI.....	37
4.2. WODOCIĄGI I KANALIZACJA.....	38
4.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	40
4.4. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I GAZ	41
4.5. KOMUNIKACJA DROGOWA	42
4.6. INFRASTRUKTURA ŁĄCZNOŚCI, KOLEJ I KOMUNIKACJA	43
4.7. ZASOBY MIESZKANIOWE	43
SPIS RYSUNKÓW I TABEL	45

1. Ogólna charakterystyka gminy miasta Rypin

1.1. Położenie i podział administracyjny gminy miasta Rypin

Gmina Miasta Rypin to gmina miejska położona we wschodniej części województwa kujawsko - pomorskiego w powiecie rypińskim, na szlaku wiodącym z Kujaw na Warmię i z Pomorza na Mazowsze. Leży w północno-wschodniej części historycznej Ziemi Dobrzyńskiej nad rzeką Rypienicą - dopływem Drwęcy. Geograficznie obszar otaczający Rypin należy do Pojezierza Dobrzyńskiego. Ze względu na duże skupiska jezior na południowym zachodzie, okolice nazywane są Szwajcarią Dobrzyńską. Rypin – stolica powiatu rypińskiego - jest siedzibą władz Gminy Miasta Rypin, jak również gminy wiejskiej Rypin oraz powiatu rypińskiego.

Rys. 1 Położenie Rypina

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasta Rypin, Wikipedia

Gmina Miasta Rypin zajmuje powierzchnię 10,96 km². Obszar zurbanizowany stanowi 31% powierzchni Miasta, udział użytków rolnych to około 65%, zaś użytki leśne stanowią 4% powierzchni Miasta.

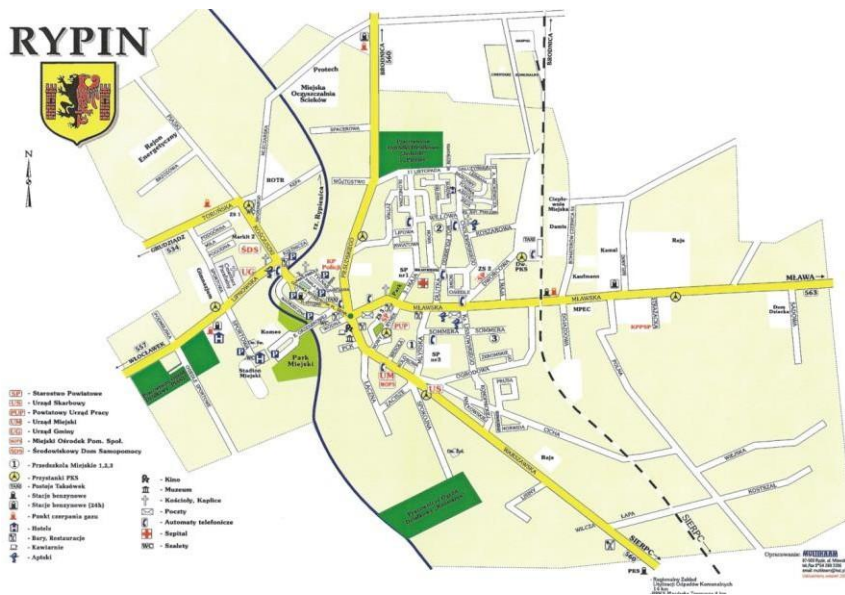
Rypin jest jednym z najstarszych polskich miast. W ciągu tysiąclecia swych dziejów Rypin czterokrotnie pozbawiony był swej pozycji miasta stołecznego północnej części ziemi dobrzyńskiej.

Pierwotny gród rypiński zlokalizowany był na terenie obecnej wsi Starorypin i wielokrotnie padał ofiarą najazdów plemion bałtyckich oraz Krzyżaków. Prawdopodobnie między 1323 a 1326 rokiem Rypin otrzymał prawa miejskie. Miasto odbudowano na wzgórzu nad rzeką Rypienicą. Rozwój miasta trwał do XVII wieku, gdy najazdy szwedzkie znacząco je zrujnowały. Ponownie ośrodek odżył około połowy XVIII wieku, co zawdzięcza osiedlającym się Żydom rozwijającym miejscową gospodarkę.

Po upadku powstania listopadowego Miasto znalazło się pod panowaniem cara Rosji, a od 1915 roku pod władzą niemiecką. Polskie władze lokalne odrodziły się w Rypinie po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Od 1919 roku Miasto Rypin ponownie stało się stolicą powiatu należącego do województwa warszawskiego. Do 1975 roku Miasto prężnie się rozwijało, lokowano w nim ważne inwestycje. Nowe perspektywy rozwoju miasta stworzyły się po upadku komunizmu, powstaniu III Rzeczypospolitej i odrodzeniu się samorządu gminnego i powiatowego.

Przez Miasto przebiegają drogi wojewódzkie nr 534 (Grudziądz-Golub Dobrzyń-Rypin), 560 (Brodnica-Rypin-Sierpc-Bielsk), 563 (Rypin-Żuromin-Mława) i 557 (Rypin-Lipno) zapewniające dogodny połączenie z drogami niższego szczebla.

Rys. 2 Położenie m. Rypin

Źródło: Raport o stanie gminy za 2023r.

Atutem położenia Rypina jest bez wątpienia szlak wiodący z Kujaw na Warmię, z Pomorza na Mazowsze oraz bliskie sąsiedztwo dużych aglomeracji miejskich, tzn. Torunia i Bydgoszczy oraz nieco mniejsze ośrodki miejskie – Brodnica, Golub-Dobrzyń i Lipno.

Rypin jest pięknym i zadbanym miastem położonym nad rzeką Rypienicą – dopływem Drwęcy. Swoje siedziby mają władze samorządowe miasta, gminy wiejskiej Rypin oraz powiatu rypińskiego.

Na liczbę ludności w gminie wpływa kilka czynników:

- przyrost naturalny
- migracja
- zgony

Tab. 1 Liczba ludności w Gminie Miasta Rypin w latach 2021, 2022 i 2023r.

Rypin/wykaz ludności	Liczba ludności zameldowanych na pobyt stały w latach		
	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Mężczyźni	7 502	7 357	7 286
Kobiety	8 318	8 157	8 093
Ogółem	15 820	15 514	15 379

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Raport o stanie gminy za 2023r.

1.2. Walory przyrodniczo - krajobrazowe

Czynnikami warunkującymi konkurencyjność regionu są m.in.: dogodna lokalizacja, stan środowiska naturalnego oraz jego atrakcyjność turystyczna ponieważ czynniki te wpływają na jakość życia mieszkańców regionu oraz na napływ podmiotów gospodarczych i kapitału spoza niego. Rypin jest miejscem pełnym zieleni i interesujących zakątków, a okoliczne lasy i wody tworzą znakomitą bazę rekreacyjną.

Do podstawowych uwarunkowań zewnętrznych wynikających ze stanu środowiska przyrodniczego można zaliczyć:

- położenie części miasta w obszarze korytarza ekologicznego o znaczeniu wojewódzkim, zapewniającym ciągłość między obszarami prawnie chronionymi. Wyznaczony korytarz ekologiczny obejmuje swym zasięgiem kilka gmin oraz miasto Rypin,
- położenie w granicach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski” – obszaru, w którym jako naczelną przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju z uwagi na walory i potrzeby ochrony środowiska,
- położenie w obszarze zlewni chronionej rzeki Drwęcy,
- występowanie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta (głównie część północna i wschodnia) kompleksów gleb płowych o wysokich klasach bonitacyjnych (III a i III b).

Do uwarunkowań wewnętrznych możemy zaliczyć:

- budowę geologiczną wierzchnich warstw, których utwory składają się przede wszystkim z glin morenowych i różnorodnych piasków zalegających na glinach. Rzeźba powierzchni miasta charakteryzuje się dużym urozmaicheniem. Elementem dominującym jest dolina Rypienicy wcinająca się w otaczający teren na głębokość do ok. 25 m. Taka forma z licznymi dolinkami bocznymi i wcięciami erozyjnymi kształtuje dynamiczny krajobraz na znacznej części obszaru miasta.

Dolina rzeki Rypienicy stanowi ważny korytarz ekologiczny o znaczeniu wojewódzkim. Występują tu kompleksy roślinności, które mają wpływ na kształtowanie „klimatu” przyrodniczego miasta i warunków życia.

Rzeka Rypienica, stanowi własność publiczną, w stosunku do której Marszałek Województwa sprawuje prawa właścicielskie i pełni istotną rolę dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa.

Charakterystyczną cechą warunków atmosferycznych Rypina jest udział wiatrów słabych i cisz, co wpływa na stagnację zanieczyszczeń w pobliżu ich źródeł. Jest to sytuacja niekorzystna ponieważ zanieczyszczenia grawitacyjnie spływają w stronę obniżen terenowych np. dolina rzeki Rypienicy.

Urozmaicona rzeźba terenu wpływa na zmienne warunki topoklimatyczne, i tak w zagłębieniach terenowych występuje niekorzystny mikroklimat.

Na podstawie badań terenowych w Rypinie zarejestrowano liczne gatunki roślin. Wśród drzew możemy wyróżnić najciekawsze z nich, które zostały ustanowione pomnikami przyrody:

Pomniki przyrody – są to pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej i należą do niej:

- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) – wiek ok. 200 lat
- miłorząb dwuklapowy (*Ginkgo biloba*) – wiek ok. 150 lat
- surmia żółtokwiatowa 1 (*Catalpa ovata*)
- surmia żółtokwiatowa 2 (*Catalpa ovata*)
- magnolia (*Magnolia L.*)
- buk zwyczajny 1, 2, 3, 5 (*Fagus sylvatica*)
- lipa na terenie Zespołu Szkół nr 1 w Rypinie
- lipa drobnolistna – „Lipa Rudolfa Radatza”

Parki i ogrody – na terenie Gminy Miasta Rypin założone przy obiektach użyteczności publicznej:

- Park nad rzeką Rypienicą – park znajdujący się w południowo – zachodniej części miasta. Charakteryzuje go zmienne ukształtowanie terenu wynikające z położenia w dolinie rzeki. W obrębie parku znajduje się Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rypinie,
- Park przy ul. 3 Maja – park znajduje się w północnej części miasta. Układ kompozycyjny wynika ze współczesnego zagospodarowania terenu, na którym znajduje się kaplica św. Barbary, cmentarz i liczny starodrzew,
- W obszarze administracyjnym Miasta występują także lasy zlokalizowane głównie w obszarze rzeki Rypienicy.

Sieć ekologiczną Natura 2000 tworzą tzw. obszary specjalnej ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk mające znaczenie dla wspólnoty, utworzone w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków, lub siedlisk przyrodniczych, lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania wspólnoty. Obszar specjalnej ochrony ptaków to obszar wyznaczony zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w granicach którego ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju. Specjalny obszar ochrony siedlisk to obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych, lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt, lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.

Teren miasta Rypina położony jest poza istniejącymi obszarami chronionymi Natura 2000. Najbliższy obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 to Bagienna Dolina Drwęcy, położony w kierunku północno wschodnim od miasta Rypina i oddalony od jego granic o około 22 km. Dolina Dolnej Wisły, położona w kierunku zachodnim od miasta Rypina, oddalona jest od jego granic o około 40 km. Najbliższe specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000 położone są w kierunku północno – wschodnim: Ostoja Lidzbarska oddalona od granic Rypina o ok. 14,5 km, Mszar Płociczno oddalony od granic Rypina o ok. 15,5 km oraz położona w kierunku północno-zachodnim Dolina Drwęcy oddalona ok. 15,5 km od granic miasta. W kierunku południowym najbliższy obszar to położony ok. 19 km od granic miasta - Torfowisko Mieleńskie. Nieszawska Dolina Wisły i Włocławska Dolina Wisły, położone na zachód od Rypina, oddalone są od jego granic o ok. 40 km. Całe miasto położone jest w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”, w którym jako naczelną przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju z uwagi na walory i potrzeby ochrony środowiska. Obszar „Zielonych Płuc Polski” na terenie województwa kujawsko – pomorskiego obejmuje 33 gminy.

1.3. Dziedzictwo kulturowe

Do połowy XIX wieku Rypin był miastem „drewnianym”. Pożar z 1857 i 1868r. strawił większą część miasta. Odbudowa miasta polegała na wymianie drewnianych budynków na murowane. Historyczna zabudowa miasta pochodzi z 4 ćw. XIX wieku i okresu międzywojennego. Na obszarze zespołu staromiejskiego przeważają domy z 2-jej połowy XIX wieku o zwartej zabudowie: murowane, dwukondygnacyjne, kalenicowe o cechach architektury eklektycznej i funkcji mieszkalno-usługowej.

Zabudowa na przedmieściach w większości zlokalizowana była na działkach o zbliżonej wielkości jako wolnostojąca, utrzymując historyczne linie regulacyjne. Ulicą, która zasługuje na wyróżnienie jest ulica Kościuszki. Jej wyjątkowość wynika m.in. z:

- urozmaiconej zabudowy (murowanej i drewnianej),

- zachowanych przedogródków,
- interesujących punktów widokowych,
- zachowanych spadkach podłużnych ulic.

Zabudowa zlokalizowana poza obszarem starego miasta przedstawia budynki o bardzo zróżnicowanych formach, w których można wyróżnić następujące typy budynków:

- budynki murowano-drewniane, wielorodzinne, dwukondygnacyjne na rzucie wydłużonego prostokąta z krótszą elewacją frontową (np. ul. Kościuszki 25, 29, ul. Piłsudskiego 10, 15),
- budynki drewniane, parterowe z elewacjami o regionalnych cechach (np. ul. Kościuszki 43, ul. Piłsudskiego 6, 13),
- kamienice murowane, dwukondygnacyjne (np. Kościuszki 5, Warszawska 13, 19).

Najcenniejsze zgrupowania budynków o wartościach zabytkowych znajdują się w 2 zespołach zlokalizowanych przy wlotach do starego miasta:

- przy wlocie północnym – jest to zabudowa wschodniej pierzei ul. Kościuszki od rzeki do ul. Lipnowskiej. Tworzą je budynki 1-3 kondygnacyjne z przejazdami w głąb działki i zachowanym wystrojem elewacji o cechach stylowych historyzmu, secesji i modernizmu,
- przy wlocie południowym – są to budynki przy Pl. Sienkiewicza nr 2 – d. hotel – z 1908r. i nr 4 – budynek banku z 1913-1916r., przy ul. Orzeszkowej 9 z 1925r., które tworzą zespół o dobrze zachowanych historycznych elewacjach.

Rozplanowanie miasta na grzbieciech wzniesień o zróżnicowanych wysokościach i przekrojach, na zboczach opadających w Dolinę Rypienicy tworzyło bardzo dobrą ekspozycję panoramy miasta i wartościowe powiązania widokowe wewnątrz miasta. Najciekawsza ekspozycja krajobrazowa jest z ul. Piłsudskiego, skąd rozpościera się widok obejmujący niemal całe Miasto, tj. Dolinę Rypienicy, zespół starego miasta, wzgórze z ul. Kościuszki oraz centrum z Pl. Sienkiewicza.

Ze względu na duże spadki podłużne ulic istnieje szereg bardzo cennych punktów widokowych łączących odległe nieraz części miasta. Stary Rynek położony w najwyższym miejscu wniesienia staromiejskiego jest miejscem skupiającym głównie powiązania widokowe:

- od wlotu ul. Warszawskiej, przez Pl. Sienkiewicza, Kilińskiego, Rynek do ul. Gdańskiej,
- z ul. Kościuszki do ul. Gdańskiej,
- ze Starego Rynku z ul. Zduńskiej na widok na ul. Piłsudskiego,
- z ul. Nadrzecznej na zespół staromiejski,
- z ul. Lipnowskiej na kościół ewangelicki,
- ze Starego Rynku na kościół parafialny p.w. św. Trójcy,
- z Nowego Rynku na ul. Warszawską.

Najważniejsze obszary i obiekty kształtujące zabytkowy charakter miasta:

Zespoły kościelne

- Kościół parafialny p.w. św. Trójcy ul. Tylne, kościół ceglany w stylu gotyckim na planie wydłużonego prostokąta, zbudowany w 1355r., wielokrotnie remontowany, regotyzowany w 1865 i 1905r. Plebania i dzwonnica z 2 poł. XIX w. Fragment muru miejskiego z XIV w. zachowany do dziś we fragmencie włączony w ogrodzenie kościoła parafialnego do strony północnej. Ciekawostką są liczne wgłębienia w ceglanych murach, wyżłobione przez pątników w ramach pokuty.

- Kościół ewangelicko-augsburski, wybudowany w II połowie XIX wieku. We wnętrzu kościoła znajduje się rzeźbiona ambona i trzyczęściowy ołtarz.
- Kaplica św. Barbary, ul. Mławska w Rypinie. Pierwotna forma z 1780r. drewniana na podmurówce z kamienia.

Obiekty użyteczności publicznej i techniki

- Budynek banku ul. Sienkiewicza 4 z 1913-1916r., murowany, otynkowany, na rzucie litery L.
- Budynek d. Starostwa, ul. Warszawska 40, z 1927r., murowany, otynkowany na rzucie prostokąta.
- Budynek młyna zbożowego, ul. Mławska 27, z 1900r., murowany z cegły pełnej, otynkowany na planie prostokąta.

Założenia zieleni przy obiektach użyteczności publicznej

- Ogród przy Liceum Ogólnokształcącym przy ul. Kościuszki 51, dawny obszerny ogród przy szpitalu założony w XIX w. nazywany „Ogrodem Szpitalnym”, później „Ogrodem Miejskim”. Przekształcony układ kompozycyjny, zachowany liczny starodrzew.
- Ogród przy Szkole Podstawowej nr 1 przy ul. 3 Maja z końca lat 30-tych XX w. Założony jako otoczenie zespołu dwóch szkół: męskiej i żeńskiej, obecnie Szkoły Podstawowej nr 1 im. Henryka Sucharskiego. Pierwotnie większy o obszar obecnego sąsiedniego parku wraz z dawną kaplicą św. Barbary.
- Ogród przy szpitalu, ul. 3 Maja. Założony w 1923 r. z bogatym starodrzewem. Układ kompozycyjny dawnego założenia zniekształcony współczesną zabudową.
- Ogród przy Domu Dziecka, ul. Mławska 54. Dawny Dom Starców z okresu międzywojennego. Niewielkie przekształcenia układu kompozycyjnego, zachowany liczny starodrzew.

Parki miejskie

- Park nad rzeką Rypienicą, założony w 1926r. z bogatym starodrzewem, kompozycja przestrzenna ściśle powiązana z układem urbanistycznym miasta.
- Park przy ul. 3 Maja, dobrze zachowany układ kompozycyjny, utrzymany liczny starodrzew.

Pozostałe obiekty

- Fragment muru obronnego usytuowany w sąsiedztwie kościoła św. Trójcy. Zbudowany z cegły na fundamencie kamiennym, pochodzi z XIV wieku.
- Gmach „Zgody”, będący dawną siedzibą Rypińskiego Towarzystwa Kredytowego.
- Magistrat zbudowany w stylu neoklasycystycznym w pierwszej połowie XIX wieku.
- Młyn zbożowy z 1900r., obecnie pełniący rolę galerii handlowej.
- „Dom Kaźni”, wpisany do rejestru zabytków. Obecnie w zabytku usytuowane jest Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej oraz Powiatowo – Miejska Biblioteka Publiczna.
- Cmentarz ewangelicki z k. XIX w. Obecnie w wykazie znajdują się cztery cmentarze rzymskokatolickie, ewangelicki i dwa żydowskie (w tym jeden bez żadnych pozostałości).
- Z obiektów kultury materialnej określających wyznania religijne mieszkańców zachowały się trzy krzyże przydrożne: przy ul. Mławskiej z 1927r. z 4 starymi klonami, na skrzyżowaniu ul. Piaski i Toruńskiej z 1901 r. oraz przy ul. Warszawskiej z 1945r.
- Neoklasycystyczny gmach starostwa, który obecnie jest siedzibą Urzędu Miasta.

Na terenie miasta Rypin znajduje się 5 obiektów wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków:

- Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Św. Trójcy ul. Jana Pawła II
- Kaplica drewniana pw. Św. Barbary ul. Mławska
- Budynek młyna zbożowego Mławska 27
- Budynek „Dom Kaźni” ob. Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej ul. Warszawska 20
- Zespół kościoła ewangelicko-augsburskiego ul. Kościuszki 15.

2. Obszar społeczny

2.1. Demografia

Według danych GUS na koniec 2023 roku liczba mieszkańców Miasta Rypin wynosiła 15 204 osób (zameldowanych na pobyt stały 14 917 oraz czasowy 287 osób). Natomiast na koniec 2021r. Miasto Rypin zamieszkiwało 15 820 osób (w 2020r. 15 999 osób), z czego 52,6% stanowiły kobiety a 47,4% mężczyźni. Od 2002-2021r. liczba mieszkańców zmalała o 4,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,1 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Według GUS w 2022r. w mieście Rypin zanotowano 6,92 urodzeń żywych na 1000 ludności.

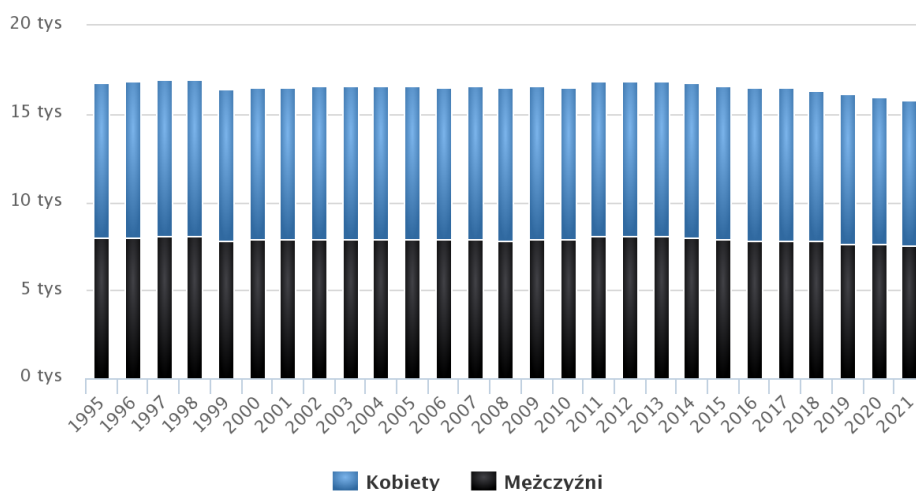
Przyrost naturalny w mieście Rypin w 2021r. wyniósł - 109 natomiast w 2022r. - 85 w tym wśród kobiet -25, wśród mężczyzn - 60.

Jak wynika z poniższej tabeli liczba urodzeń chłopców oraz dziewczynek była najwyższa w 2020 roku.

Tab. 2 Statystyka urodzeń chłopców i dziewczynek w latach 2020, 2021, 2022 i 2023r.

Rok	Chłopcy	Dziewczynki	Razem
2020	63	68	131
2021	59	55	114
2022	53	55	108
2023	51	48	99

Źródło: Bank danych lokalnych za 2020, 2021, 2022, 2023r.

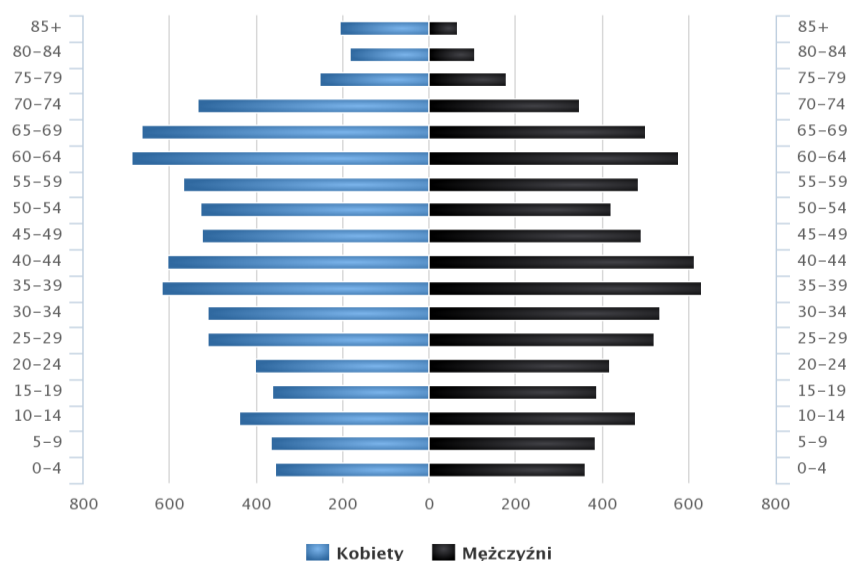

Rys. 3 Populacja – Gmina Miasto Rypin w latach 1995-2021

Źródło: GUS

Piramidę wieku mieszkańców Gminy Miasta Rypin w 2021r. przedstawia poniższy rysunek:

Rys. 4 Piramida wieku mieszkańców Rypina, 2021

Źródło: GUS

Tab. 3 Statystyka zgonów Rypinie w latach 2020, 2021, 2022 i 2023r.

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Razem
2020	110	95	205
2021	114	109	223
2022	113	80	193
2023	b.d.	b.d.	172

Źródło: BDL, 2020, 2021, 2022, 2023r.

Porównując liczbę zgonów w ciągu 3 lat można zauważyć, że liczba zgonów wśród kobiet zmalała, a wśród mężczyzn nieznacznie wzrosła.

Według danych statystycznych wg. GUS w 2021r. zgony na 1 000 ludności wyniosły 14,12, zgony niemowląt na 1 000 urodzeń żywych wyniosły 8,77. W 2022r. zgony na 1 000 ludności wyniosły 12,37.

Migracje ludności:

Tab. 4 Migracje ludności, stan na dzień 31.12.2020r., 31.12.2021r., 31.12.2022r. oraz 31.12.2023r.

Kategoria	Kobiety				Mężczyźni				Razem			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Zameldowani w ruchu wewnętrznym	53	66	98	66	43	67	66	60	96	133	163	126
Zameldowania z zagranicy	2	2	0	4	1	5	1	2	3	7	1	6
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	93	105	112	92	73	102	109	76	166	207	221	168
Wymeldowani za granicę	8	4	0	1	8	3	3	0	16	7	3	1
Saldo migracji wewnętrznej	-40	-39	-14	-26	-30	-35	-44	-16	-70	-74	-58	-42
Saldo migracji zagranicznych	-6	-2	0	3	-7	2	-2	2	-13	0	-2	5

Źródło: GUS/BDL

Tab. 5 Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w 2020, 2021, 2022 i 2023r.

Kategoria	Napływ				Odływ				Saldo migracji							
									wewnętrznych				zewnętrznych			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Saldo migracji wewnętrznych/ zewnętrznych na pobyt stały/rok	96	133	163	126	166	207	221	168	- 70	-74	-58	-42	-13	0	-2	5

Źródło: GUS/BDL

Biologiczne grupy wiekowe w Rypinie:

Tab. 6 Liczba ludności z podziałem na biologiczne grupy wiekowe, na koniec 2022 i 2023r.

Wiek ludności	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
0-14	1 101	1 054	1 255	1 187	2 356	2 241
15-64	5 124	5 029	4 833	4 787	9 957	9 816
65+	1 932	2 010	1 269	1 312	3 201	3 322
Razem w roku	8 157	8 093	7 357	7 286	15 514	15 379

Źródło: GUS/BDL

Tab. 7 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2022 i 2023r.

Wiek produkcyjny/płeć	Wiek przedprodukcyjny 14 lat i mniej		Wiek produkcyjny 15-59-kobiety; 15-64 mężczyźni		Wiek poprodukcyjny		Łączna liczba ludności	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
kobiety	1 101	1 054	4 485	4 416	2 571	2 623	8 157	8 093
mężczyźni	1 255	1 187	4 833	4 787	1 269	1 312	7 357	7 286
ogółem	2 356	2 241	9 318	9 203	3 840	3 935	15 514	15 379

Źródło: GUS/BDL

2.2. Bezrobocie

W Rypinie bezrobocie rejestrowane w 2021r. wynosiło 9,6 % (13,1 % wśród kobiet i 6,4 % wśród mężczyzn). Według danych raportowych GUS/BDL liczba bezrobotnych na koniec 2021, 2022 i 2023 roku przedstawiała się następująco:

Tab. 8 Liczba bezrobotnych w 2021, 2022 i 2023r. w Gminie Miasta Rypin.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2021, 2022 i 2023r.								
	Kobiety			Mężczyźni			Ogółem		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Rypin	360	332	308	194	160	193	554	492	501

Źródło: GUS

Tab. 9 Liczba bezrobotnych z podziałem na wiek mieszkańców.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych z podziałem na wiek w 2021, 2022 i 2023r.								
	Kobiety			Mężczyźni			Ogółem		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
	360	332	308	194	160	193	554	492	501
Bezrobotni									
do 25 r.ż.							82	64	76
do 30 r.ż.							133	125	124
powyżej 50 r.ż.							119	135	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS/BDL

2.3. Bezpieczeństwo publiczne

Usługi publiczne na terenie Rypina z zakresu:

- bezpieczeństwa publicznego realizują: Komenda Powiatowa Policji i Straż Miejska,
- ochrony przeciwpożarowej realizuje: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Rypinie.

W Rypinie w 2021 roku stwierdzono szacunkowo 209 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,17 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich ogółem w Rypinie wynosi 80,0 % i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Rypina najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 6,74 (wykrywalność 80 %) oraz przeciwko mieniu – 5,23 (wykrywalność 56 %). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,22 (100 %), o charakterze gospodarczym – 3,10 (59 %) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,39 (94 %).

Tab. 10 Statystyka przestępstw w Gminie Miasta Rypin

Przestępstwa w 2020 i 2021	Liczba przestępstw ogółem		Liczba przestępstw/1000 mieszkańców		Wskaźnik wykrywalności %	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
kryminalne	161	107	10,04	6,74	85	80
przeciw mieniu	103	83	6,45	5,23	71	57
drogowe	32	35	2,00	2,22	100	100
o charakterze gospodarczym	38	49	2,35	3,10	70	60
przeciw życiu i zdrowiu	4	6	0,23	0,39	100	94

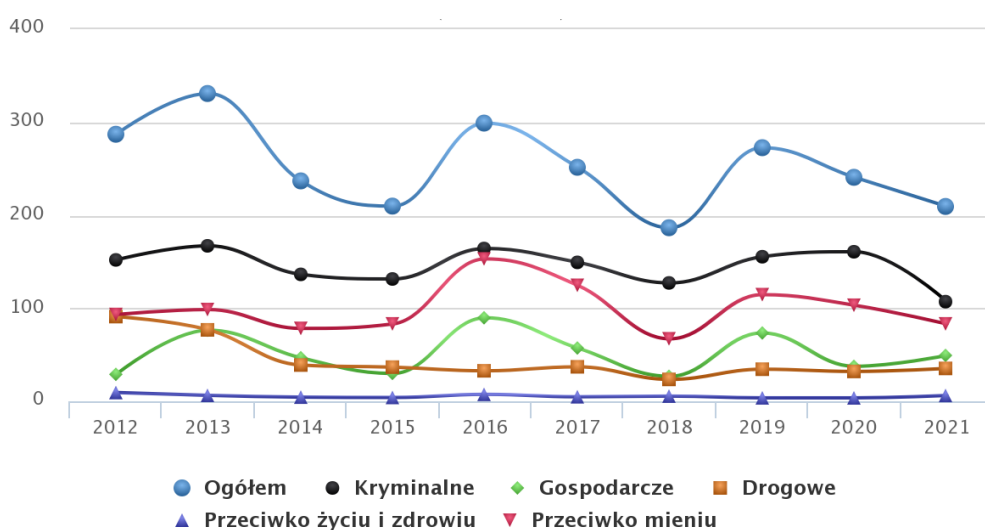
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tab. 11 Statystyki policyjne na terenie Gminy Miasta Rypin

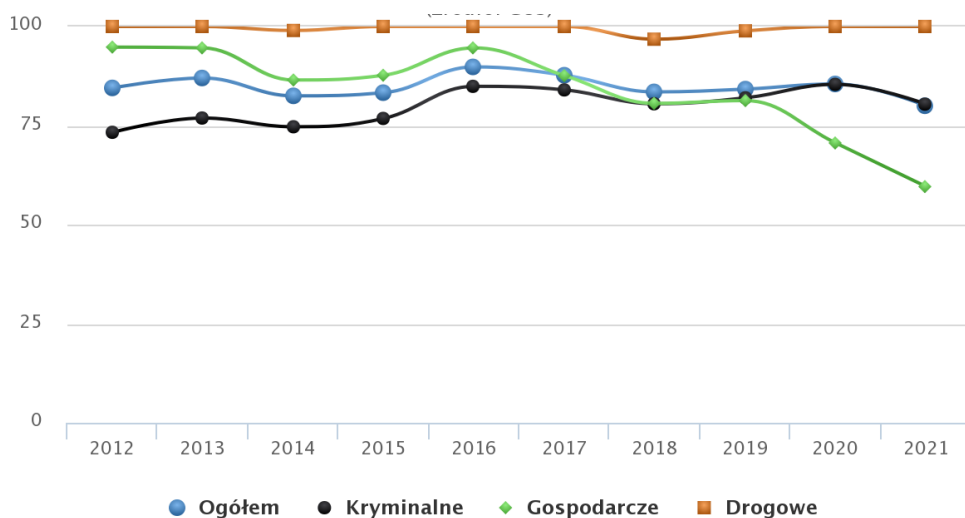
Zjawiska przemocowe w 2023r. - dane KPP Rypin	
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	53
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	22
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych zakończonych aktem oskarżenia	5
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych umorzeniem wobec braku znamion przestępstwa	3
Dane Prokuratury Rejonowej w Rypinie – 2023r.	
Liczba zarejestrowanych spraw dotyczących przemocy w rodzinie	50
Liczba aktów oskarżenia skierowanych do Sądu	16
Dane Sądu Rejonowego w Rypinie – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej – 2023r.	
Liczba osób odbywające karę ograniczenia wolności za czyny z art. 207 § 1kk	3
Liczba dozorów na podstawie orzeczenia Sądu	5
Liczba kontroli środków karnych orzeczonych przy skazaniu za czyn z art. 207	3
Liczba osób i rodzin, które zgłosiły się do Punktu Pokrzywdzonych Przystępstwem w Rypinie	39 14
Liczba założonych NK	23
Liczba zakończonych NK	23
Liczba sprawozdań przekazanych przez pracownika socjalnego do Sądu	2
Liczba wniosków do Sądu o zabezpieczenie dzieci w trybie nagłym	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UM i KPP Rypin

Rys. 5 Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w Gminie Miasta Rypin w latach 2012-2021

Źródło: GUS

Rys. 6 Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Rypinie w latach 2012-2021
Źródło: GUS

Ograniczenia w zagospodarowaniu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią:

Zgodnie z ustawą Prawo wodne – art. 166 ust. 1 punkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. – obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się m.in. w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, strategii rozwoju województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należy zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej.

Warunkiem koniecznym dla zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią jest:

- ograniczenie w zagospodarowaniu,
- wprowadzenie zakazu zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- utrzymanie w dobrym stanie urządzeń melioracyjnych: oczyszczanie przepustów z nagromadzonych gałęzi, oczyszczanie rowów melioracyjnych,
- należy ograniczyć działalność gospodarczą głównie do funkcji rolniczych – użytki zielone,
- oraz rozważyć renaturyzację terenów.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego można stwierdzić, że teren Gminy Miasta Rypin znajduje się poza obszarem zagrożenia powodziowego, na którym wystąpienie powodzi jest niskie.

2.4. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną administracji samorządowej realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Współpracuje w tym zakresie z samorządem,

organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Do Ośrodka mogą zgłaszać się o pomoc wszystkie osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych. Ponadto Ośrodek obowiązany jest udzielać pomocy osobom opuszczającym zakłady karne, uchodźcom, ofiarom zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych, klęsk żywiołowych lub ekologicznych, a także osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków oraz ofiarom przemocy w rodzinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie realizuje szeroki zakres zadań, wynikających z następujących ustaw:

- ustawy o pomocy społecznej,
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- oraz Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023.

Ośrodek podejmował także wiele dodatkowych działań w celu podnoszenia jakości i poszerzenia usług świadczonych dla najuboższych i najbardziej potrzebujących mieszkańców Rypina. Współpracował przy tym z wieloma organizacjami pozarządowymi, instytucjami oraz osobami prywatnymi.

Ośrodek realizował zadania własne z zakresu pomocy społecznej w ramach środków przekazanych przez Radę Miasta i dotacji celowych oraz zadania zlecone w ramach środków przekazanych przez Wojewodę.

Z zakresu zadań własnych realizowano m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych na zaspokojenie niezbędnych potrzeb i specjalnych zasiłków celowych,
- przyznawanie pomocy rzeczowej,
- udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w tym domu oraz do ośrodka wsparcia osób wymagających opieki,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu,

- pracę socjalną, poradnictwo, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- poradnictwo prawne i psychologiczne,
- prowadzenie dwóch świetlic terapeutycznych w ramach przeciwdziałania alkoholizmowi,
- prace społecznie użyteczne,
- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- współfinansowanie pobytu dziecka w zakładzie opiekuńczo – leczniczym.

Z zakresu zadań zleconych realizowano:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłęską żywiołową lub ekologiczną.

Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej albo uczestniczących w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Prace te odbywają się bez nawiązania stosunku pracy ani umowy o pracę. Organizowane są one przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Świadczenie to może być w całości finansowane z budżetu gminy. Prace te mogą być wykonywane w wymiarze do 10 godzin tygodniowo.

Praca socjalna

Praca socjalna ukierunkowana jest na rozwiązywanie różnych problemów dotyczących osób lub rodzin, powodujących określone dysfunkcje w ich życiu lub prowadzących do ich wykluczenia społecznego. Celem pracy socjalnej w wymiarze jednostkowym jest doprowadzenie, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału osób, których dotyczy, do osiągnięcia stanu, w którym osoby te na miarę własnych możliwości będą mogły funkcjonować w społeczności lokalnej, wypełniać role społeczne i posiadać dostęp do określonych dóbr. Pracą tą objętych było 1 157 osób, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej 495 osób.

Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej w Rypinie w 2019, 2020 i 2023 roku było:

Tab. 12 Rodzaj i ilość przyznanych świadczeń socjalnych dla mieszkańców Gminy Miasta Rypin w latach 2019, 2020 i 2023

Pomoc społeczna - świadczenia	Stan na dzień 31.12.2019		Stan na dzień 31.12.2020		Stan na dzień 31.12.2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych ogółem (bez względu na ich rodzaj, formę,	678	1 619	662	1 537		

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIASTA RYPIN DO 2030 ROKU

Pomoc społeczna - świadczenia	Stan na dzień 31.12.2019		Stan na dzień 31.12.2020		Stan na dzień 31.12.2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
liczbę oraz źródło finansowania), w tym z powodu						
Ubóstwa	500	1 207	469	1 105	390	
Bezrobocia	459	1 256	445	1 166	328	
Niepełnosprawności	270	568	258	509	241	
Długotrwałej choroby	249	511	263	531	236	
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	140	457	129	425	128	
Rodziny niepełne	131	402	120	372	114	
Potrzeba ochrony macierzyństwa			73		73	
Alkoholizm			97		75	
Bezdomność				21		24
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego				17		21
Przemoc w rodzinie			13		8	
Narkomania				10		4
Kłęska żywiołowa			6			
Zdarzenia losowe				1		
Sytuacja kryzysowa				1		
Rodziny wielodzietne (4 dzieci i więcej)	13	76	15	81		
Wydatki na realizację zadań – środki własne (w zł)	2 873 065,61		3 093 407,37		4 537 343,69	
Wydatki na realizację zadań – dotacja (w zł)	3 142 128,33		3 256 098,47		3 513 262,33	
Liczba mieszkań socjalnych na terenie miasta	50		50		50	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Miasta Rypin za 2020 i 2023 rok

Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy jest ośrodkiem wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi czyli chorych psychicznie, upośledzonych umysłowo oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które mają poważne trudności w życiu codziennym, wymagają pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Ośrodek przeznaczony jest dla 43 uczestników.

Podstawowym zadaniem Domu jest podtrzymanie i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia, zaspakajanie podstawowych potrzeb w zakresie usamodzielnienia i integracji społecznej.

Dom Samopomocy zlokalizowany jest blisko centrum miasta, jednak w spokojnym miejscu, w bezpiecznej odległości od ulicy, co ułatwia bezpieczne przemieszczanie się uczestników. Budynek położony na zagospodarowanej, rekreacyjnie działce o 60 arowej powierzchni. Wyposażony jest w sprzęty i materiały do prowadzenia m.in. zajęć terapii ruchowej. Dom Samopomocy posiada 9 osobowy samochód marki Fiat Scudo.

Dla swoich podopiecznych ŚDS organizuje konkursy kulinarne, zawody sportowe, zajęcia rekreacyjne, turnieje m.in. wiedzy ogólnej, kilkudniowe wyjazdy turystyczne oraz wyjścia do kina, muzeum.

Opieka nad dziećmi i młodzieżą

W Rypinie znajduje się 1 placówka socjalizacyjna, z której korzysta kilkanaście dzieci w tym:

Tab. 13 Liczba wychowanków korzystających z placówki socjalizacyjnej w Gminie Miasta Rypin w 2021, 2022 i 2023 roku

Placówka socjalizacyjna 1	Liczba wychowanków korzystających		
	2021	2022	2023
dziewczynki	5	5	8
chłopcy	9	9	8
ogółem	14	14	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ochrona zdrowia

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w znaczący sposób wpływa na jakość wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatku budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenie oraz koszty usług.

W zakresie opieki zdrowotnej na terenie Rypina zadania realizują następujące placówki:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rypinie

SP ZOZ jest wyodrębnionym organizacyjnie zespołem osób i środków majątkowych, utworzonym i utrzymywanym w celu udzielania świadczeń zdrowotnych i promocji zdrowia. Organem założycielskim jest Rada Powiatu w Rypinie. SP ZOZ w Rypinie posiada osobowość prawną, którą uzyskał z chwilą wpisania do rejestru publicznych zakładów opieki zdrowotnej prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego.

Do zadań SP ZOZ w podstawowej dziedzinie działalności należy:

- udzielanie świadczeń zdrowotnych, w szczególności: udzielanie świadczeń zdrowotnych w razie wypadku, urazu, nagłego zachorowania, lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia z zagrożeniem życia,
- fachowa, stacjonarna opieka medyczna w dziedzinach medycznych objętych oddziałami szpitalnymi, obejmująca leczenie zachowawcze i zabiegowe oraz pielęgnację chorych,

- badanie i udzielanie porad lekarskich w siedzibach przychodni i ośrodków zdrowia, a także w miejscu przebywania osoby potrzebującej takiej opieki,
- opieka nad kobietą ciężarną, porodem i położeniem oraz nad noworodkiem,
- udzielanie świadczeń ambulatoryjnych i stacjonarnych,
- udzielanie świadczeń z zakresu stomatologii i ortodontcji,
- rehabilitacja lecznicza,
- świadczenia z zakresu Medycyny Pracy,
- wykonywanie szczepień ochronnych,
- udzielanie świadczeń konsultacyjnych i leczniczych w poradniach specjalistycznych,
- czynności z zakresu zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- badania diagnostyczne,
- orzecznictwo o czasowej niezdolności do pracy i stanie zdrowia,
- promocja zdrowia,
- szerzenie oświaty zdrowotnej.

Do zadań bezpośrednio związanych z udzielanymi świadczeniami zdrowotnymi należy między innymi:

- prowadzenie apteki zakładowej i gospodarki lekami,
- zapewnienie właściwej sterylizacji sprzętu medycznego,
- prowadzenie działalności związanej z profilaktyką zakażeń szpitalnych,
- prowadzenie spraw związanych z dokumentacją leczenia, pielęgnacji i statystyką medyczną,
- zapewnienie właściwej obsługi pacjentów przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych i uprawnieniach specjalistycznych.

2. *NZOZ Eskulap s.c.* posiada w swych strukturach:

- poradnię ogólną,
- poradnię pediatryczną,
- poradnię specjalistyczną,
- poradnię medycyny pracy.

3. *NZOZ DORMED* oferuje pomoc m. in. w zakresie poradnictwa:

- dermatologicznego,
- ginekologiczno – położniczego,
- laryngologicznego,
- logopedycznego,
- okulistycznego,
- psychologicznego

Funkcjonowanie konkurencyjnych placówek medycznych na terenie miasta Rypin wpływa na coraz wyższy poziom świadczonych usług.

2.5. Kultura, edukacja i oświata

2.5.1. Kultura

Na terenie Rypina głównym podmiotem realizującym zadania własne w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury jest **Rypiński Dom Kultury**. Jest to samorządowa instytucja kultury, której podstawowym celem statutowym jest prowadzenie działalności kulturalnej dla odbiorców w każdym wieku. Zakres działań Domu Kultury obejmuje prowadzenie statutowej działalności w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań należą zwłaszcza:

- rozpoznawanie, rozbudzanie pasji i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie kulturą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- współorganizacja wszelkiego rodzaju imprez plenerowych,
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę

RDK prowadzi zajęcia w następujących sekcjach:

- zajęcia wokalne „Studio piosenki”,
- zajęcia plastyczne,
- nauka gry na instrumentach: pianino, perkusja, bębny,
- sekcje taneczne,
- warsztaty modelarskie „Hobby”,
- zajęcia szachowe.

RDK wspiera organizacyjnie i merytorycznie Kluby Seniora: „Wrzasy” i „Srebrny Włos”, chór „Belcanto”, Miejską Orkiestrę Dętą, Dziecięco-Młodzieżową Grupę Estradową. Dzięki nowoczesnej infrastrukturze i wyposażeniu Rypiński Dom Kultury oferuje swoim mieszkańcom różnorodne wydarzenia kulturalne m.in. kino, spektakle, koncerty.

W ramach współpracy pomiędzy Gminą Miasta Rypin oraz miejskimi i powiatowymi jednostkami organizacyjnymi, placówkami oświatowymi i rypińskimi parafiami, Rypiński Dom Kultury wielokrotnie wspierał nieodpłatnie podmioty w organizacji uroczystości. Zapewniał scenę, nagłośnienie, oświetlenie różnych eventów oraz użyczał salę widowiskową. W 2023r. w Kinie Bałtyk zagrano 531 seansów filmowych, na które przyszło prawie 30 tys. widzów.

Przez cały rok 2023 Rypiński Dom Kultury działał intensywnie, czego efektem są powyższe liczne wydarzenia kulturalne. Z powodzeniem udało się zorganizować wiele zaplanowanych na początku roku wydarzeń kulturalnych o dużym zasięgu. Oferta kina „Bałtyk” bogata w wartościowe filmy również dla dzieci i młodzieży spowodowała, że zorganizowano wiele seansów przedpołudniowych dla młodzieży szkolnej nie tylko z terenu miasta. Mimo wielu trudności udało się z powodzeniem prowadzić statutową działalność Rypińskiego Domu Kultury w roku 2023, z myślą o mieszkańcach miasta, powiatu i gościach w każdym wieku.

Rypiński Dom Kultury ściśle współpracuje z podmiotami zewnętrznymi, współuczestnicząc w realizacji wielu jubileuszy i imprez realizowanych w mieście i powiecie.

Na terenie Rypina działa również Miejsko - Powiatowa Biblioteka Publiczna, samorządowa instytucja kultury, której organizatorem jest Gmina Miasta Rypin. Instytucja na mocy Porozumienia pomiędzy

organizatorem a Powiatem Rypińskim realizuje zadania powiatowej biblioteki publicznej, do których należą m.in.:

- gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych w celach informacyjnych, edukacyjnych, zwłaszcza dotyczących wiedzy o regionie, kulturze,
- pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznego,
- koordynowanie i monitorowanie działalności wydawniczej w regionie i dotyczącej powiatu rypińskiego,
- udzielania bibliotekom pomocy instrukcyjno-metodycznej i szkoleniowej,
- sprawowanie nadzoru nad gminnymi bibliotekami publicznymi w powiecie rypińskim.

Struktura organizacyjna MPBP w Rypinie:

- Centrala, ul. Warszawska 20,
- Oddział dziecięcy, ul. Młyńska 12,
- Filia nr 1, ul. Wojska Polskiego 9,
- Filia nr 2, ul. Młyńska 12,
- Punkt biblioteczny, którego zadania realizuje Filia nr 1 w Oddziale Rehabilitacyjnym Szpitala Powiatowego w Rypinie.

Dobrze rozwinięta sieć bibliotek w mieście ułatwia mieszkańcom dostęp do książek, Internetu i innych usług bibliotecznych. Rypińskie biblioteki podejmują cenne inicjatywy kulturalne zmierzające do aktywizacji społeczności lokalnej. Wszystkie zajęcia kierowane są do różnych grup wiekowych, rocznie korzysta z nich około 4 500 czytelników. Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych organizowanych przez instytucję można zaliczyć cykliczne konkursy: Rypiński Album Poetycki, Konkurs Prozatorski im. Aleksandra Głowczewskiego. Co roku prowadzone są też Warsztaty Animacji Filmowej, warsztaty "Jak napisać pracę dyplomową". Organizowane są spotkania autorskie m.in z cyklu "O sporcie w bibliotece", "O muzyce w bibliotece", prelekcje tematyczne, wystawy m.in. komiksowe, spektakle teatralne. W bibliotece działają też Dyskusyjny Klub Książki, Klub Filozoficzny, Klub Gier Planszowych oraz działa Klub Literacki im. Edwarda Wałasiewicza, Klub Filmowy.

W 2020r. do biblioteki zakupiono 1 759 woluminów książek i 89 audiobooków zaś w 2023r. zakupiono 1 898 woluminów oraz 23 audiobooki. Na koniec stan ilościowy księgozbioru MPBP w Rypinie wynosił odpowiednio 69 353 woluminy i 872 audiobooki oraz 61 560 woluminów i 1 171 audiobooków.

Z usług bibliotecznych w 2020 i 2023r. skorzystało łącznie: odpowiednio – w 2020r. - 1 879 czytelników, którzy odwiedzili bibliotekę 29 887 razy, a w 2023r. 2 024 czytelników, którzy odwiedzili bibliotekę 23 445 razy

- w 2020r. liczba zamówień na zewnątrz wynosiła - 31 210,
- w 2023r. liczba zamówień na zewnątrz wynosiła – 38 601,
- w 2020r. liczba zamówień na miejscu wynosiła - 2 823,
- w 2023r. liczba zamówień na miejscu wynosiła – 7 420.

Biblioteka angażuje się zarówno w promocję kultury jak i tradycji regionalnej podejmując następujące przedsięwzięcia, m.in.:

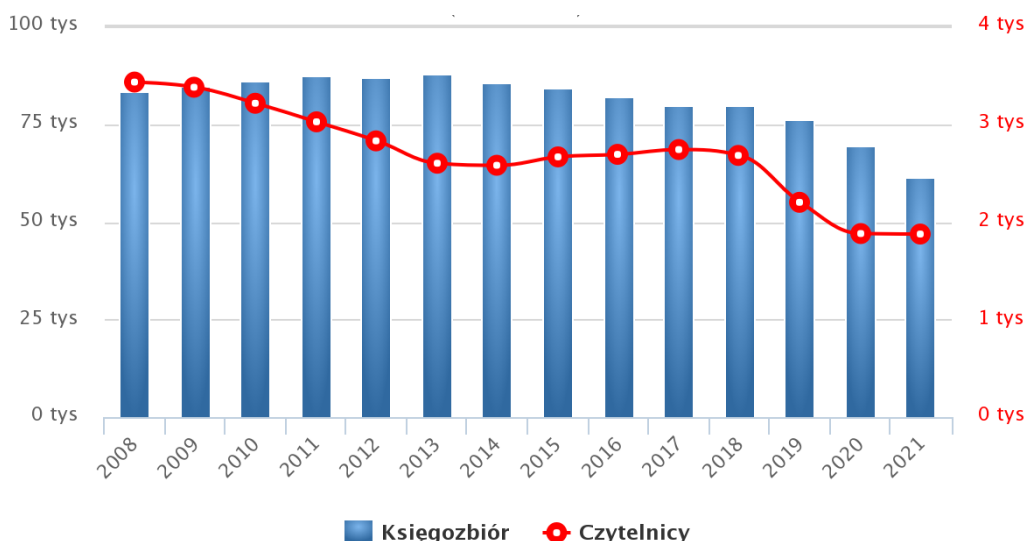
- Miejsko-powiatowe obchody Dnia Bibliotekarza i Bibliotek,
- Wystawy dot. wybitnych Polaków,
- Prelekcje i spotkania autorskie dla dzieci,

- Konkursy literackie i prozatorskie,
- Warsztaty dla studentów, młodzieży i dzieci oraz teleturnieje i seanse edukacyjne.

Od 2009r. istnieje Rypińska Biblioteka Cyfrowa.

W roku 2020 w Kinie Bałtyk odbyło się 345 seansów filmowych dla łącznie 14 470 widzów. W 2021 roku Kino Bałtyk wyświetliło 450 seansów, które obejrzało 17 251 osób. Na deskach kinoteatru wystawiono komedię „Mayday 2”, współpracowano z agencjami artystycznymi w zakresie obsługi technicznej i realizatorskiej m.in.: spotkania z Krzysztofem Daukszewiczem, koncertu akustycznego Michała Wiśniewskiego. W ramach współpracy z podmiotami zewnętrznymi udało się zrealizować dla odbiorców w sposób stacjonarny koncert noworoczny z udziałem dzieci i młodzieży z sekcji RDK oraz koncert karnawałowy z uczniami i nauczycielami Szkoły Muzycznej w Rypinie. W 2020r. RDK wspierał technicznie Orszak Trzech Króli, organizował 28 finał WOŚP, organizował spektakl z okazji Dnia Kobiet, retransmitował koncert Andre Rieu, wspierał technicznie Wydział Projektów Unijnych Rozwoju i Sportu Urzędu Miasta Rypin w organizacji Biegu Wilczym Tropem, prowadził zajęcia z edukacji kulturalnej online, organizował konkurs wokalny online „Podziel się piosenką”, realizował słuchowiska „Powrót Rypili”, przygotował film z okazji rocznicy uchwalenie Konstytucji 3 Maja i wiele innych spotkań kulturalnych i edukacyjnych.

Rys. 7 Biblioteki publiczne – księgozbiór i czytelnicy w latach 2008-2021,
Źródło: GUS

Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej w Rypinie – od 1 stycznia 2008 roku działa na podstawie Ustawy o Muzeach i Ustawy o Organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej jako samorządowa instytucja kultury - muzeum. Muzeum odgrywa znaczącą rolę w życiu kulturalnym mieszkańców Rypina. Do głównych celów statutowych muzeum należy trwała ochrona dóbr kultury, pielęgnowanie, gromadzenie, konserwowanie i udostępnianie materialnych świadectw życia człowieka na Ziemi Dobrzyńskiej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej wśród zwiedzających. W ramach swej działalności prezentuje przede wszystkim wystawy stałe i czasowe oraz lekcje muzealne. Dodatkowo oferta Muzeum obejmuje badania archeologiczne, prowadzenie dziecięco-młodzieżowego klubu artystycznego oraz zespołu młodzieżowego – Grupa Sympatyków Historii Średniowiecza. Muzeum realizuje również długoterminowe projekty oraz imprezy kulturalne.

Najważniejszy cel działalności muzealnej, tj. gromadzenie zbiorów – realizowano poprzez zbórkę eksponatów ogłaszając w lokalnej prasie, poprzez badania terenowe na obszarze gmin Ziemi Dobrzyńskiej.

W 2020 roku w Muzeum przeprowadzono m.in. Wystawę Fotografii Zdzisława Beksińskiego, Jubileuszowy Konkurs Modeli kartonowych i wystawę makiet historycznych. Przez kilka miesięcy Muzeum było zamknięte i część spotkań przeniesiono na drugą połowę 2020 roku.

W związku z przypadającym 40-leciem funkcjonowania muzeum przygotowano i zrealizowano galę jubileuszu, która odbyła się we wrześniu zgodnie z obowiązującym reżimem sanitarnym. W tym samym miesiącu w Lubostroniu, Andrzej Szalkowski - dyrektor muzeum odebrał wyróżnienie dla muzeum w konkursie Museion za muzealne wydarzenie roku 2019 za projekt pn. „Opracowanie i publikacja wyników badań archeologicznych na stanowisku w Sadłowie”. Muzeum przygotowało ofertę online, na którą składają się informacje zamieszczane w internecie według schematu:

- Poniedziałek – „Plotki z muzealnej gablotki”,
- Wtorek – „Żyjemy w świecie symboli”,
- Środa - dzień genealoga,
- Czwartek – „Obiady czwartkowe i kuchnia dobrzyńska”,
- Piątek – „Średniowieczne Genius loci – duch miejsca ziemi dobrzyńskiej”.

W ramach projektu Kultura w zasięgu 2.0 przeprowadzono digitalizację 950 obiektów ze zbiorów muzeum w tym 50 obiektów technologią 3D.

Muzeum przygotowało i opublikowało ponad 60 naukowych postów internetowych.

W ramach grantu otrzymanego z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków (przy wsparciu finansowym sponsora – Biogazowni Rypin, również ze środków Gminy Miasta Rypin i budżetu muzeum) przeprowadzono badania archeologiczne na stanowisku archeologicznym w Starorypinie, jednym z ciekawszych stanowisk w mezoregionie chełmińsko-dobrzyńskim.

Według danych z 2020, 2021 i 2023r. w Rypinie odnotowano odpowiednio 1 344, 1 124 i 4 818 zwiedzających co daje 836 w 2020 i 706 w 2021 roku osób zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 1 miał wejście do budynku przystosowane dla osób poruszających się na wózkach, a 1 miał udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach.

W 2023 roku działalność muzeum opierała się na prowadzeniu szeregu wystaw i prelekcji. Kontynuowano Program kulturalny pt.: „Rypin – miasto pogranicza, miasto wielu kultur”, jak również współpracę z Rypińskim Stowarzyszeniem Inicjatywa nad przygotowaniem i publikacją kolejnego tomu „Album. Rypin w starej fotografii”. Przy muzeum działa sprzedaż wydawnictw przedstawiających historię regionu, pamiątek m.in. ceramicznych oraz pocztówek. Pracownicy Muzeum aktywnie promują wiedzę na temat ziemi dobrzyńskiej, biorąc udział w konferencjach naukowych na terenie całego kraju. W odpowiedzi na zainteresowanie folklorem oraz kulturą ziemi dobrzyńskiej opracowano treści do lekcji z zakresu „Żywe spotkania z obyczajowością dobrzyńską - Od popiołu smolnej grudki do lanego poniedziałku”. Zanotowano frekwencję na poziomie 786 osób, na którą składały się głównie uczniowie oraz koła gospodyń wiejskich i kluby seniora.

W ramach działań dofinansowanych przez zewnętrznych grantodawców, Muzeum wraz ze Stowarzyszeniem Tradycja i Rozwój, realizuje budowę namiastki skansenu w Rypinie. Wspomniane jednostki zrealizowały program, którego celem było stworzenie plenerowej oferty kulturalnej

w oparciu o specjalnie przeniesiony 100-letni, drewniany młyn. Zrealizowano również program kulturalny, który obejmował liczne prelekcje, warsztaty, Noc Świętojańską. W ramach działań dofinansowanych powstał projekt pt. „Turysta niepełnosprawny w muzeum nie tylko widz, ale uczestnik, autor, kreator”, dofinansowany ze środków PFRON.

W ramach oferty kulturalnej w 2023 roku przeprowadzono m.in. „pejzaże kulturowe” tj. wizytację okolic Rypina, przyglądając się perełkom dziedzictwa ziemi dobrzyńskiej. Kolejnymi wydarzeniami były: dzień etnografa i wspomnienie wszystkich etnografów badających ziemię dobrzyńską, spotkanie poświęcone życiu Mikołaja Kopernika, warsztaty kreatywne, narodowy dzień pamięci Żołnierzy Wyklętych, operacja czysta rzeka, porządkowanie rzeki Rypienicy i dopływu, noc muzeów w Rypinie i wiele innych uroczystości.

W ramach stałej oferty przeprowadzono lekcje muzealne z zakresu etnografii i historii dla przedszkoli, szkół podstawowych i średnich, oraz uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku i Kół Gospodyń Wiejskich.

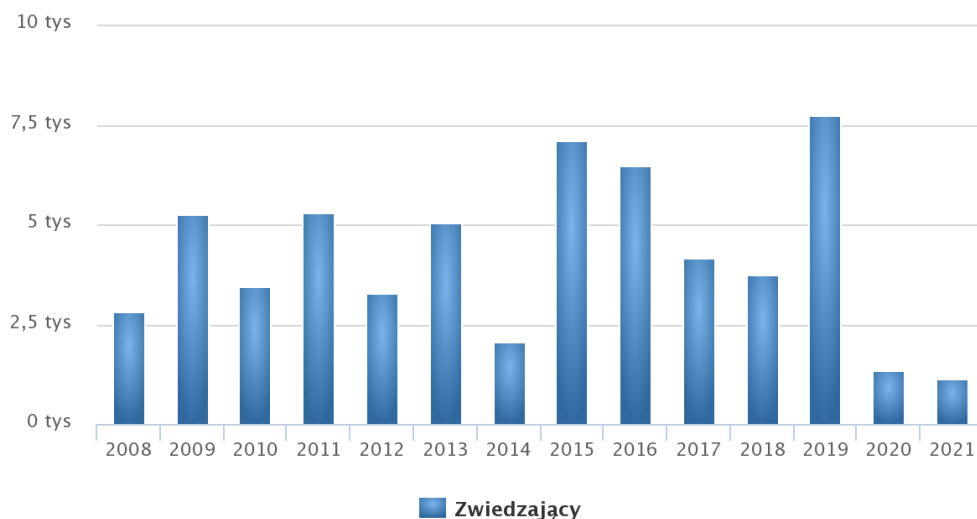
Do stałych przedsięwzięć prowadzonych przez MZD w Rypinie zaliczamy:

- Rypińską Kuźnię Talentów, która z racji braku środków została zawieszona.
- Grupa Sympatyków Kultury i Tradycji Średniowiecza, uruchomiona w 2007 roku – warsztaty z zakresu kultury średniowiecznej.

W 2023 roku w Muzeum:

- przeprowadzono 101 lekcji muzealnych, w których uczestniczyły 2 634 osoby,
- zwiedzających było ponad 4 800 osób.

Przy Muzeum działa **Biblioteka Muzealna**, która udostępnia swoje zbiory w czytelni i wypożyczalni.

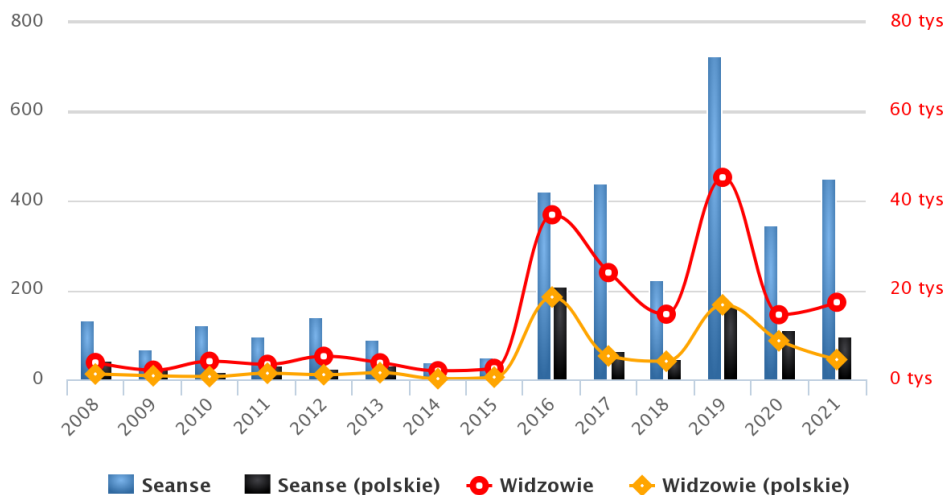

Rys. 8 Zwiedzający muzea i oddziały w latach 2008-2023
Źródło: GUS

Według danych z 2020 i 2021 w Rypinie działało 1 kino posiadające 1 salę z 267 miejscami na widowni. W 2020 i 2021 roku odbyło się adekwatnie 345 i 450 seansów, na które przyszło 14 470 i 17 251 widzów, w tym 110 i 96 seansów filmów produkcji polskiej, na które przyszło 8 625 i 4 423 widzów. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 1 miał wejście do budynku

przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, a 1 miał udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach.

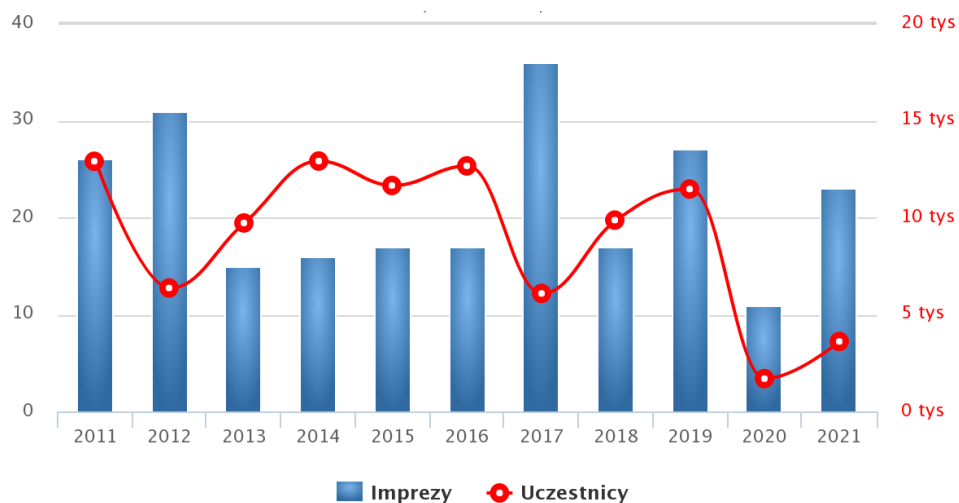
Rys. 9 Seanse kinowe i widzowie w latach 2008-2021
Źródło: GUS

W 2020, 2021, 2022 i 2023 roku domy i ośrodki kultury zorganizowały dla mieszkańców Rypina między innymi:

- Imprezy ogółem – 2020r. - 11 (uczestnicy: 1 690), 2021r. – 23 (uczestnicy: 3 605), 2022r. – 22, 2023r. – 26,
- Seanse filmowe – 2020r. - 1 (uczestnicy: 250), 2021r. - 1 (uczestnicy: 180), 2022r. – 581, 2023r. – 531,
- Koncerty – 2020r. - 2 (uczestnicy: 500), 2021r. – 7 (uczestnicy: 2 520), 2022r. – 7, 2023r. - 7
- Konkursy – 2020r. - 4 (uczestnicy: 100), 2021r. – 8 (uczestnicy: 400), 2022r. – 4, 2023r. – 4,
- Pokazy teatralne – 2020r. - 1 (uczestnicy: 520), 2021r. – 1 (uczestnicy: 170), 2022r. – 3, 2023r. – 3,
- Warsztaty – 2020r. - 1 (uczestnicy: 20), 2021r. – 1 (uczestnicy: 15), 2022r. – 2, 2023r. – 2,
- Inne – 2020r. - 2 (uczestnicy: 300), 2021r. – 1 (uczestnicy: 70), 2022r. – 3, 2023r. – 3.

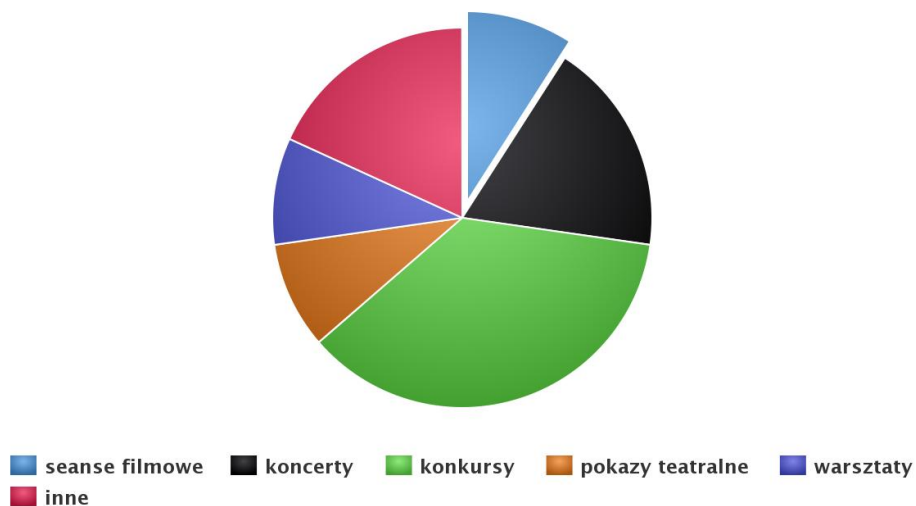

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIASTA RYPIN DO 2030 ROKU

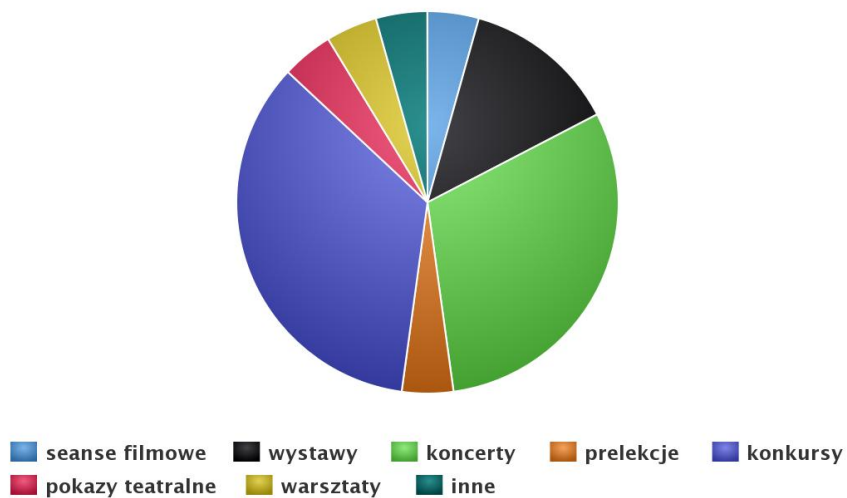
Rys. 10 Imprezy organizowane przez domy kultury oraz ich uczestnicy w latach 2011-2021

Źródło: GUS

Rys. 11 Imprezy organizowane przez domy kultury

Źródło: GUS

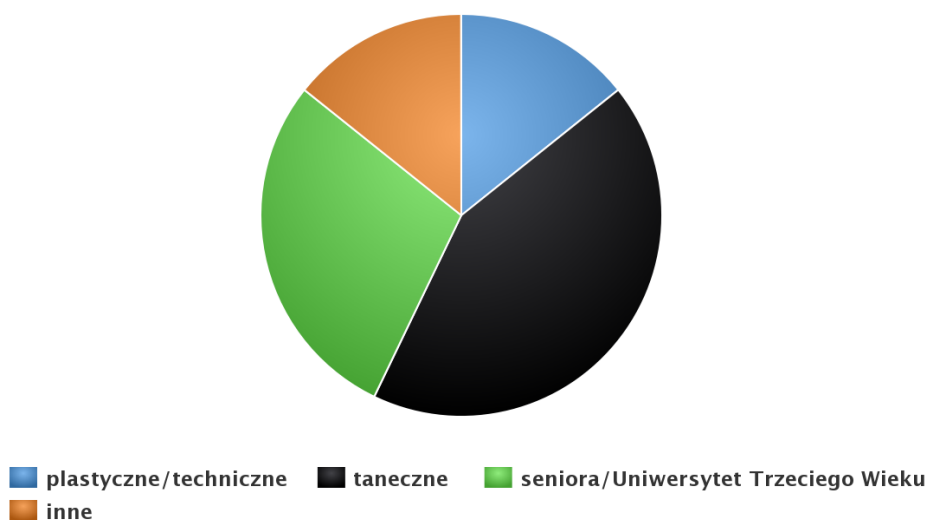
Rys. 12 Imprezy organizowane przez domy kultury

Źródło: GUS

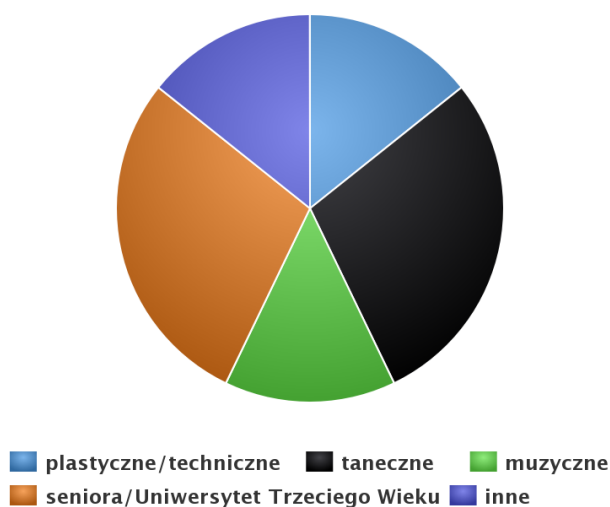

Koła/kluby/sekcje i członkowie w 2020, 2021, 2022, 2023 roku:

- ogółem – 2020r. - 7 (członkowie: 129), 2021r. – 7 (członkowie: 126), 2022r. – 6 (członkowie: 141), 2023r. – 8 (członkowie: 153),
- plastyczne/techniczne – 2020r. - 1 (członkowie: 20), 2021r. 1 (członkowie: 8), 2022r. – 1 (członkowie: 12), 2023r. – 1 (członkowie: 12),
- taneczne – 2020r. - 3 (członkowie: 19), 2021r. – 2 (członkowie: 19), 2022r. – 1 (członkowie: 62), 2023r. – 1 (członkowie: 62),
- seniora/Uniwersytet Trzeciego Wieku – 2020r. - 2 (członkowie: 80), 2021r. – 2 (członkowie: 80), 2022r. – 2 (członkowie: 109), 2023r. – 3 (członkowie: 109),
- inne – 2020r. - 1 (członkowie: 10), 2021r. – 1 (członkowie: 10), 2022r. – 1 (członkowie: 11), 2023r. – 1 (członkowie: 16).

Rys. 13 Koła, kluby, sekcje
Źródło: GUS

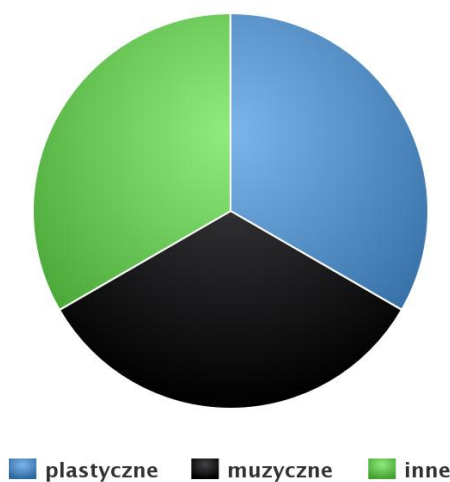

Rys. 14 Koła, kluby, sekcje w 2021, 2022, 2023r.

Źródło: GUS

Pracownie specjalistyczne działające w domach i ośrodkach kultury w 2021, 2022 i 2023 roku:

- plastyczne – 1
- muzyczne – 1
- inne – 1

Rys. 15 Pracownie specjalistyczne działające w domach i ośrodkach kultury w 2021 roku

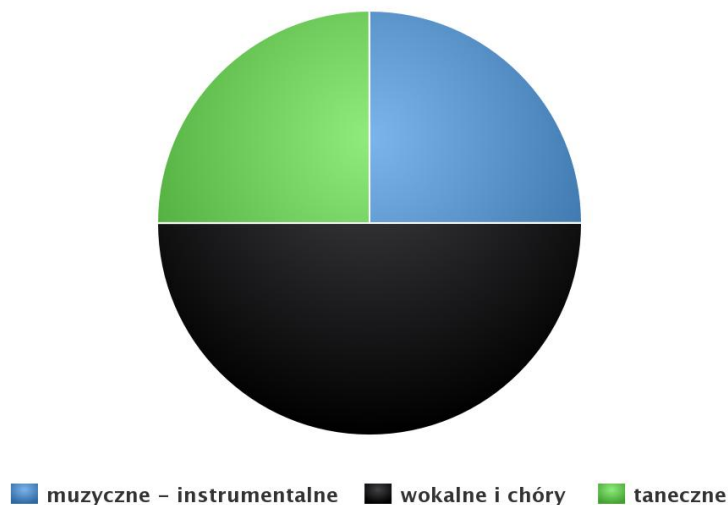
Źródło: GUS

Grupy artystyczne i członkowie w 2020, 2021, 2022, 2023 roku:

- ogółem – 2020 i 2021 - 4 (członkowie: 168), 2022 - 4 (członkowie: 131), 2023 – 3 (członkowie: 131)
- muzyczne – instrumentalne – 2020 i 2021 - 1 (członkowie: 30), 2022 - 1 (członkowie: 28), 2023 – 1 (członkowie: 28),
- wokalne i chóry – 2020 i 2021 - 2 (członkowie: 42), 2022 – 2 (członkowie: 41), 2023 – 1 (członkowie: 41)

- taneczne – 2020 i 2021 - 1 (członkowie: 96), 2022- 1 (członkowie: 62), 2023 – 1 (członkowie: 62).

Rys. 16 Grupy artystyczne w 2020 i 2021 roku
Źródło: GUS

2.5.2. Edukacja i oświata

Na obszarze Rypina działają 3 przedszkola samorządowe i 1 niepubliczne w 2021, 2023r. :

1. Przedszkole Miejskie nr 1 w Rypinie, 2021 - liczba oddziałów 7, ogółem 155 dzieci, 2023 – liczba oddziałów 7, ogółem 163 dzieci
2. Przedszkole Miejskie nr 2 w Rypinie, 2021 - liczba oddziałów 11, ogółem 247 dzieci, 2023 – liczba oddziałów 11, ogółem 253 dzieci,
3. Przedszkole Miejskie nr 3 „Niezapominajka” w Rypinie, 2021 - liczba oddziałów 6, ogółem 143 dzieci, 2023 – liczba oddziałów 6, ogółem 142 dzieci.
4. Przedszkole Niepubliczne „Chatka Puchatka” w Rypinie, 2021 - liczba oddziałów 4, ogółem 44 dzieci, 2023 – liczba oddziałów 4, ogółem 43 dzieci.

Na terenie Rypina działają 3 szkoły samorządowe, liczba uczniów w tych szkołach w roku szkolnym 2020/2021, 2022/2023 przedstawia się następująco:

1. Szkoła Podstawowa nr 1 im. mjr Henryka Sucharskiego w Rypinie, 2021 - liczba oddziałów 32, liczba uczniów 713 , 2023 – liczba oddziałów 29, liczba uczniów – 672,
2. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Rypinie, 2021 - liczba oddziałów 34, liczba uczniów 767, 2023 - liczba oddziałów 27, liczba uczniów 597,
3. Liceum Sztuk Plastycznych w Rypinie, 2021 - liczba oddziałów 5, liczba uczniów 59, 2023 - liczba oddziałów 5, liczba uczniów 65.

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej tworzy fundament wykształcenia. Szkoła wprowadza uczniów w świat wiedzy dbając o ich harmonijny rozwój intelektualny, etyczny, emocjonalny, społeczny i fizyczny.

Kadra pedagogiczna w Gminie Miasta Rypin przedstawia się następująco:

Tab. 14 Kadra pedagogiczna

Nazwa szkoły	Stopień awansu zawodowego									
	Brak		Stażysta	Kontraktowy	Mianowany		Dyplomowany		Razem (etaty)	
	2020	2023	2020	2020	2020	2023	2020	2023	2020	2023
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	3	14	0	23	8	14	79	71	113	95,86
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	3	7	2	14	25	26	53	57	97	85,78
Razem	6	21	2	37	33	40	132	128	210	181,64

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasta Rypin za 2020 i 2023r.

W 2020 roku udzielono wsparcia materialnego dla uczniów:

Tab. 15 Wsparcie materialne dla uczniów w 2020 roku

Stypendia szkolne				Zasiłki szkolne				Dofinansowanie zakupu podręczników			
Liczba uczniów		łącznie wypłacono w zł		Liczba uczniów		łącznie wypłacono w zł		Liczba uczniów		łącznie wypłacono w zł	
2020	2023	2020	2023	2020	2023	2020	2023	2020	2023	2020	2023
193	182	238 731,30	167 173,30	4	0	2 400,00	0	34	46	7 248,46	11 623,56

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasta Rypin za 2020 i 2023r.

2.6. Sport i rekreacja

Sport i rekreacja to z pewnością doskonała metoda usuwania skutków siedzącego i stresogennego trybu życia. Zapewniają relaks, utrzymanie równowagi psychicznej, dostarczają pozytywnej energii, stymulują i wzmacniają rozwój naszych uzdolnień i predyspozycji, są doskonałe w szlifowaniu szlachetnych cech charakteru. W związku z tym Samorząd Gminy Miasta Rypin wspiera finansowo kluby i stowarzyszenia kultury fizycznej, które przyczyniają się do rozwijania sportu. Inwestuje w nowoczesną bazę sportową, tak aby poprawić warunki i dać możliwości młodzieży do rozwijania zainteresowań sportowych poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty.

Działalność sportowo – rekreacyjną na rzecz mieszkańców Miasta Rypin realizuje Miasto oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rypinie.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Rypinie jest jednostką budżetową Gminy Miasta Rypin prowadzącą działalność podstawową o charakterze użyteczności publicznej, której celem jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie sportu, kultury fizycznej i rekreacji, imprez wystawienniczych, usług hotelarskich i innych, a w szczególności:

- świadczenie usług w zakresie sportu i rekreacji,
- udostępnianie, dzierżawienie i wynajmowanie obiektów lub na działalność: sportową, rekreacyjną, widowiskową, wystawienniczą, handlową i inną,

- prowadzenie działalności hotelarskiej i sekcji sportowych
- utrzymanie zieleni na terenie miasta Rypin oraz utrzymanie i nadzór nad obiektami Orlik,
- zarządzanie komunalną infrastrukturą sportowo – rekreacyjną oraz jej rozbudowę, modernizacją, remontami i bieżącym utrzymaniem ich funkcjonowania,
- współpraca z innymi podmiotami w zakresie realizacji zadań statutowych oraz wykonywanie innych zadań powierzonych przez Burmistrza Miasta Rypin,
- wykonywanie innych zadań powierzonych przez Burmistrza Miasta Rypin.

MOSiR przy współpracy z Wydziałem Projektów Unijnych Rozwoju i Sportu Urzędu Miasta Rypin, a także przy ścisłej współpracy z działającymi na terenie miasta klubami, stowarzyszeniami i instytucjami stara się stwarzać dogodne warunki do:

- aktywnego spędzania czasu,
- promocji zdrowego stylu życia,
- rozwijania młodych talentów sportowych,
- krzewienia kultury fizycznej wśród mieszkańców miasta,
- współpracy z klubami i stowarzyszeniami działającymi na terenie miasta,
- organizacji imprez miejskich o charakterze sportowym, kulturalnym, kulturalno-sportowym,
- rekreacyjnym,
- administrowania, utrzymania i udostępniania posiadanej bazy sportowej.

Ośrodek odpowiada za administrowanie (utrzymanie, remonty, naprawy) takich obiektów jak:

- boisko piłkarskie ze sztucznej trawy wraz z wielofunkcyjnym boiskiem poliuretanowym przy ul. Sportowej 24, które w godzinach popołudniowych wykorzystywane jest młodzież szkolną na zajęciach wychowania fizycznego,
- boisko ORLIK przy Szkole Podstawowej nr 3 na przy ul. Młyńskiej wraz z siłownią zewnętrzną, skateparkiem,
- boisko ORLIK przy Szkole Podstawowej nr 1 przy ul. 3 Maja wraz z siłownią zewnętrzną,
- plac zabaw na ul. Nowe Osiedle, ul. Mławskiej, ul. 3 Maja, ul. Młyńskiej (Nivea), i w parku miejskim przy ul. Orzeszkowej.
- siłownia „ANIMAL”, która zlokalizowana jest w budynku RTBS przy ul. Orzeszkowej.

Przy Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji działają 2 sekcje sportowe:

- sekcja Nordic Walking – w zajęciach uczestniczyło około 16 osób, odbywały się w lasach nieopodal Rypina – Kwiatkowo,
- sekcja brydża sportowego - zrzeszała około 6 osób i uczestniczyła w rozgrywkach ligowych województwa.

W 2023r. Ośrodek Sportu i Rekreacji do prowadzenia zajęć w obiektach sportowych zatrudniał 7 instruktorów i opiekunów obiektów:

- 4 osoby jako animatorzy ORLIK,
- 1 opiekun odpowiedzialny za korty tenisowe (marzec-październik),
- 2 instruktorów siłowni „ANIMAL”.

Na terenie Ośrodka do dyspozycji odwiedzających są:

- Active park
- Siłownia na świeżym powietrzu

- 4 korty ziemne
- 2 boiska trawiaste – treningowe
- Boiska plażowe – w tym 2 boiska do piłki siatkowej lub 1 boisko do piłki nożnej
- Boisko piłkarskie – główne, pełnowymiarowe
- Pola do mini golfa
- Infrastruktura grillowa,
- 2 boiska piaskowe do badmintonu i dwa stoły betonowe do tenisa stołowego.

Na terenie MOSiR-u odbywają się miejskie i powiatowe imprezy sportowo – rekreacyjne takie jak:

- Dni Rypina,
- Targi Agra,
- Festiwal Balonowy,
- Imprezy sportowe Powiatowo Miejskiego Szkolnego Związku Sportowego zgodnie z kalendarzem szkolnym,
- Rozgrywki ligowe klubu LECH Rypin.

Wydarzenia sportowe organizowane lub współorganizowane przez MOSiR:

- Rypińska Liga Halowa w Piłkę Nożną. Udział wzięło 6 drużyn po 12 zawodników,
- 2 Turnieje Piłki Nożnej dla szkół podstawowych z okazji Ferii Zimowych. Łącznie wystąpiło 10 drużyn po 8 zawodników,
- Turniej Piłki Nożnej z okazji Ferii Zimowych dla szkół ponadpodstawowych. Wystąpiło 9 drużyn po 8 zawodników,
- Puchar Rypińskiej Ligi Halowej. Udział wzięły zespoły z Rypińskiej Ligi Halowej,
- Mistrzostwa Rypina w Piłce Halowej o Puchar Burmistrza (współorganizator, pomoc przy prowadzeniu imprezy sportowej). Udział wzięło 8 drużyn po 10 zawodników: Mito Spedycja, Straż Rypin, Bank Spółdzielczy Vorwek, Greenplast, FC Rypin, Gmina Lipno, Team Rypin, Hadepol,
- Bieg Tropem Wilczym (współorganizator, pomoc w przygotowaniu imprezy). Udział wzięło ok 200 osób (dzieci, młodzież, seniorzy),
- Dwudniowy Turniej Tenisa Ziemnego z okazji Dni Rypina. Udział wzięło 8 zawodników,
- Wirtualny Bieg Bosych Antków (współorganizator),
- Wirtualny Bieg Doliną Rypienicy (współorganizator).

Według danych GUS/BDL w 2022 roku w Rypinie działało 10 klubów, w 2023 roku 10 klubów, które zrzeszały 894 członków. W 2022r. w klubach sportowych ćwiczyło:

- 294 kobiet,
- 529 mężczyzn,
- 267 dziewcząt w wieku poniżej 18 r.ż.,
- 428 chłopców w wieku poniżej 18 r.ż.

W 2020 roku, Komisja do spraw stypendiów sportowych, po zweryfikowaniu wniosków pozytywnie zaopiniowała 39 wniosków z 61 złożonych. Przyznano na ten cel 57 000,00 zł.

W 2023 roku przyznano nagrody za wyniki sportowe 28 osobom w kwocie 15 600,00 zł. oraz stypendia sportowe za osiągnięcia sportowe w 2022r.:

- Uczniowskiemu Klubowi Sportowemu Cykliści z Rypina i przyznano kwotę 2 000,00 zł. dotacji

- Stowarzyszeniu Rypińskiemu Uczniowskiemu Klubowi Pływackiemu Sejwał w Rypinie, przynajmniej 8 000,00 zł. dotacji.

W 2020 roku w Mieście wykonano następujące inwestycje sportowe:

- Infrastruktura rekreacyjna na terenie Rypina – stacje naprawy rowerów, element placu zabaw ul. Sportowa,
- Budynek szatniowo sanitarny Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

W 2023 roku przekazano dotacje na upowszechnianie sportu 10 wykonawcom na łączną kwotę 430 000,00 zł. na wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz realizację celu publicznego z zakresu sportu.

Tab. 16 Dotacje na upowszechnianie sportu

Lp.	Nazwa zadania	Wykonawca
1	Realizacja celu publicznego z zakresu sportu – Ustawa z dnia 25 czerwca 2010r. o sporcie.	Rypiński Klub Sportowy „LECH”, ul. Sportowa 41, 87-500 Rypin
2	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.	Stowarzyszenie Rypiński Uczniowski Klub Pływacki Sejwał Rypin ul. Dworcowa 11, 87-500 Rypin
3	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.	Uczniowski Klub Sportowy „Orlik”, ul. Sportowa 24, 87-500 Rypin
4	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.	Fight Club Rypin ul. Sommera 3/14, 87-500 Rypin
5	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu	Toruński Klub „Oyama Karate” ul. Szewska 8/9, 87-100 Toruń
6	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.	Uczniowski Klub Sportowy „Trójka”, ul. Młyńska 12, 87-500 Rypin
7	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.	Powiatowo – Miejski Szkolny Związek Sportowy, ul. Kościuszki 51, 87-500 Rypin
8	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.	Młodzieżowy Klub Sportowy „EKONOMIK”, ul. Dworcowa 11, 87-500 Rypin
9	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.	Klub Sportowy Basket Rypin, ul. 3 Maja 3, 87-500 Rypin
10	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.	Uczniowski Klub Sportowy Cykliści Rypin ul. Sportowa 41, 87-500 Rypin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie gminy za 2023r.

Wydział Projektów Unijnych, Rozwoju i Sportu w Rypinie:

- Koordynuje i uczestniczy w procesie zarządzania strategicznego miasta
- Kontroluje udział miasta w programowaniu i planowaniu rozwoju regionalnego oraz krajowego
- Identyfikuje możliwości pozyskania funduszy UE
- Współpracuje w procesie przygotowania i składania aplikacji projektowych oraz w zakresie problematyki infrastrukturalnej,
- Monitoruje wdrażanie i realizację projektów infrastrukturalnych współfinansowanych z funduszy,
- Identyfikuje możliwości pozyskania środków zewnętrznych,
- Pozyskuje informację nt. postępów, problemów i zmian we wdrażaniu projektu, monitorowanie wskaźników przewidzianych w projektach, realizacji finansowej projektów,
- Monitoruje promocję projektu,
- Reaguje na problemy zgłoszone przez koordynatorów projektów,
- Przygotowuje informacje dla Burmistrza na temat procesu wdrażania środków zewnętrznych w mieście,

- Organizuje szkolenia i działania informacyjne na rzecz wydziałów urzędu i jednostek organizacyjnych,
- Realizuje zadania w zakresie kultury fizycznej.

3. Obszar gospodarczy

3.1. Działalność gospodarcza i rynek pracy

Według danych GUS w 2020 i 2021r. w Rypinie w rejestrze REGON zarejestrowanych było:

Tab. 17 Ilość i rodzaj działalności gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Miasta Rypin 2020 i 2021r., zgodnie z rejestrem REGON

Działalność gospodarcza 2020	Razem		Osoby fizyczne prowadzące dz. gosp.		Spółki cywilne i inne wg danych z rejestru REGON		Nowe podmioty gospodarcze	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
	1 852	1855	1 417	1411	331	111	104	95

Źródło: GUS, BDL

Tab. 18 Rodzaj przeważającej działalności gospodarczej w Gminie Miasta Rypin w 2020 i 2021r.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2020	2021
	1 417	1 411
w tym:		
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	459	455
Budownictwo	245	235
Przetwórstwo przemysłowe	116	118
Transport i gospodarka magazynowa	109	114
Pozostała działalność	64	62
Działalność profesjonalna, naukowa, techniczna	129	126
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	40	41
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	7	7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	92	91
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	37	38
Dostawa wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	37	35
Informacja i komunikacja	26	28
Edukacja	20	22

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIASTA RYPIN DO 2030 ROKU

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10	10
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22	22
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną do układów klimatyzacyjnych	2	2

Źródło: GUS, BDL

Tab. 19 Liczba przedsiębiorstw w Gminie Miasta Rypin z podziałem na rodzaj działalności w 2020 i 2021r.

Przedsiębiorstwa	Łączna liczba przedsiębiorstw		Przeds. o charakterze: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo		Przeds. o charakterze: przemysł i budownictwo		Przeds. o charakterze: pozostała działalność		Nowo zarejestrowane		Wyrejestrowane	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Mikro 0-9 pracowników	1761	1763										
Małe przedsiębiorstwa 10-49 pracowników	72	73										
Średnie przedsiębiorstwa 50-249 pracowników	15	15										
			10	10	422	417	1420	1428	104	95	59	74
Duże przedsiębiorstwa 250-999 pracowników	15	4										

Źródło: GUS/BDL

Tab. 20 Wykaz podmiotów gospodarki narodowej posiadających osobowość prawną wpisane do rejestru REGON wg formy prawnej 2020, 2021, 2022 i 2023r.

Podmioty według form prawnych	2020	2021	2022	2023
Spółdzielnie ogółem	5	5	5	5
Spółki handlowe ogółem	94	95	82	109
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5	5	5	4
Spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością	72	73	82	85
Spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem kapitału zagranicznego	5	5	5	4
Spółki cywilne ogółem	111	111	112	115

Źródło: GUS 2020, 2021, 2022 i 2023r.

3.2. Rolnictwo i turystyka

Miasto posiada dobrej jakości obszary dla produkcji rolnej ponieważ na jego terenie przeważają gleby płowe charakteryzujące się wysokimi klasami bonitacyjnymi (I-IVb). Ponadto na terenie Miasta występują gleby bielcowe oraz gleby pochodzenia hydrogenicznego.

Na terenie Rypina podział poszczególnych użytków przedstawiał się następująco:

1) Użytki rolne 695 ha w tym:

- grunty orne 515 ha,
- łąki trwałe 46 ha,
- pastwiska 59 ha,
- grunty rolne zabudowane 38 ha
- grunty pod rowami 7 ha
- sady 30 ha.

Grunty orne w granicach administracyjnych miasta charakteryzują się wysoką urodzajnością i klasyfikacją gleb. Grunty orne chronione klasy R III a i R III b stanowią 36% wszystkich gruntów ornych miasta, natomiast łącznie klasy R III – IV stanowią aż 81%. Zwarte kompleksy tych gleb obejmują północno – zachodnią i wschodnią część miasta.

2) Grunty leśne zadrzewione 41 ha.

3) Grunty zabudowane i zurbanizowane 335 ha w tym:

- tereny mieszkaniowe 128 ha,
- tereny przemysłowe 50 ha,
- inne zabudowane 59 ha,
- rekreacyjno-wypoczynkowe 19 ha
- drogi 61 ha

4) Tereny kolejowe 18 ha.

5) Grunty pod wodami 5 ha.

6) Nieużytki 20 ha.

Za główne zagrożenie środowiska wynikające z prowadzenia gospodarki rolnej należy uznać zanieczyszczenia obszarowe środowiska glebowego i wód podziemnych w wyniku m.in. niewłaściwego stosowania nawozów i środków ochrony roślin.

Turystyka

Czynnikami warunkującymi konkurencyjność regionu obok atrakcyjnej lokalizacji są: stan środowiska naturalnego oraz jego atrakcyjność turystyczna. Bez wątpienia czynniki te wpływają na jakość życia mieszkańców oraz na napływ podmiotów gospodarczych i kapitału spoza obszaru Gminy.

Miasto Rypin to miejsce pełne zieleni i interesujących zakątków, gdzie tradycja współgra z nowoczesnością, a przyroda naturalnie wtapia się w krajobraz okolicy. Lasy i wody tworzą znakomitą bazę rekreacyjną dla mieszkańców oraz dla osób turystów.

ATRAKCJE TURYSTYCZNE MIASTA RYPIN

1. Największy witraż w Europie

Jedna z najciekawszych atrakcji turystycznych Rypina znajduje się w Kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Jest to witraż, który powstał w 1993r., przedstawiający dzieło pt.: „Ostatnia Wieczerza”. Witraż usytuowany jest w centralnej części świątyni i zajmuje powierzchnię 212 m², co sprawia, że jest największym witrażem sakralnym w Europie i drugim co do wielkości na świecie. W całości został zaprojektowany i wykonany przez rypińskich artystów plastyków - Elżbietę i Andrzeja Bednarskich.

2. Cmentarz Żydowski

Pierwsi Żydzi pojawili się w Rypinie w XVI wieku. Gmina żydowska powstała w połowie XVII w. W Rypinie istniały trzy cmentarze żydowskie, o pierwszym nie zachowały się żadne wiadomości, po drugim z XVIII w. nie ma już dziś śladu.

Najmłodszy cmentarz z XVIII, lub XIX w. został zniszczony przez Niemców w czasie II wojny światowej. Nagrobki wykorzystano do prac budowlanych.

W latach 80-tych i 90-tych XX w. udało się odzyskać część macew. W 1990r. na działce cmentarnej wzniesiono lapidarium, w formie półkolistego muru do którego przytwierdzono odnalezione macewy i ich fragmenty.

3. Cmentarz Ewangelicki

Powstał w 2. połowie XIX wieku. Znajduje się przy ul. Sportowej i ogrodzony jest murem z czerwonej cegły.

4. Astrobaza przy Zespole Szkół Miejskich

Obserwatorium astronomiczne w Rypinie.

5. Rypińskie Centrum Sportu

Nowoczesny kompleks sportowo-rekreacyjny powstał 4 listopada 2013r. Proponuje dzieciom i dorosłym możliwość przyjemnego spędzenia czasu. Na powierzchni 6 400 m² znajduje się basen z atrakcjami, hala sportowa, kręgielnia oraz strefa spa (siłownia, fitness, sauna, solarium, gabinet masażu).

6. Kaplica drewniana pod wezwaniem św. Barbary ul. Mławska

Zbudowana przed 1694 rokiem o drewnianej konstrukcji zrębowej na podmurówce kamiennej. Dach jest wielopołaciowy kryty gontem, na nim wieżyczka zwieńczona daszkiem namiotowym.

7. Kościół Ewangelicko-Augsburski ul. Kościuszki 15

Wybudowany w 1888 roku w tzw. Grodzie Templariuszy. Neogotycki, wykonany według projektu Stappelmanna. Wnętrze kościoła zdobi bogata polichromia, rzeźbiona ambona i trzyczęściowy ołtarz. Wyposażony jest w stylowe ławki i empory. Wieżę zdobi zegar sprowadzony z Pragi w 1911 roku.

8. Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej

Regionalne muzeum posiadające bogatą ofertę kulturalną - żywe lekcje muzealne, wystawy stałe i czasowe, imprezy historyczne oraz możliwość organizowania zwiedzania w terenie.

Wystawy stałe: Piwnice Domu Kaźni (wystawa martyrologiczna prezentująca historię represji hitlerowskich z okresu II wojny światowej na ziemiach dobrzyńskich). Stary Rypin w mrokach przeszłości (wystawa archeologiczna prezentująca dzieje początków Rypina).

Turyści przybywający do Rypina mogą korzystać z usług bazy noclegowej i gastronomicznej. Placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych w Rypinie – 1, liczba miejsc noclegowych – 65, ilość hoteli – 1, liczba miejsc – 42, inne obiekty – 1, liczba miejsc – 23.

9. Mural na Ekonomiku

W 2023r. w ramach Budżetu Obywatelskiego zgłoszono projekt pn. „Muralu na Ekonomiku. Kulturowanie kultury dobrzyńskiej”. Projekt zakładał stworzenie na ścianie budynku Zespołu Szkół nr 2 przy ul. Dworcowej 11 muralu poświęconego kulturze dobrzyńskiej, a dokładniej strojowi dobrzyńskiemu. Miasto zyska nowoczesną atrakcję turystyczną wpisując się w historię i tradycję Rypina i ziemi dobrzyńskiej. Mural ma sąsiadować z Rypińskim Centrum Sportu, czyli jedną z największych atrakcji turystycznych w powiecie. Dzięki temu dzieło pamięć o kulturze dobrzyńskiej i stroju dobrzyńskim nie zaniknie. Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej, które od lat kultywuje pamięć o kulturze dobrzyńskiej i stroju dobrzyńskim, zdecydowało się wesprzeć wykonawcę muralu.

4. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego oraz obszar infrastruktury technicznej

4.1. Oczyszczalnia ścieków i gospodarka odpadami

Oczyszczalnia ścieków

Na obszarze aglomeracji, do której należy Miasto Rypin istnieje jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy ul. Mleczarskiej 16 w Rypinie z wylotem ścieków oczyszczonych do rzeki Rypienicy. Jest to oczyszczalnia typu PUB2 z procesem mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków, z podwyższonym poziomem usuwania związków azotu i fosforu spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji poniżej 100 000 RLM.

Projektowa przepustowość oczyszczalni:

- średnia dobową – 3 943 m³/d
- maksymalna proj. dobową – 15 120 m³/d
- maksymalna proj. Godzinową – 630 m³/d

Projektowa wydajność oczyszczalni ścieków RLM: 25 517.

Gospodarka odpadami

Na terenie miasta Rypin obowiązuje Regulamin utrzymania czystości i porządku. Jego wykonanie zostało powierzone Burmistrzowi. Regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Rypina i zgodnie z nim podmiotem odpowiedzialnym za zorganizowanie odbioru i nadzorującym wywóz odpadów komunalnych jest Miasto.

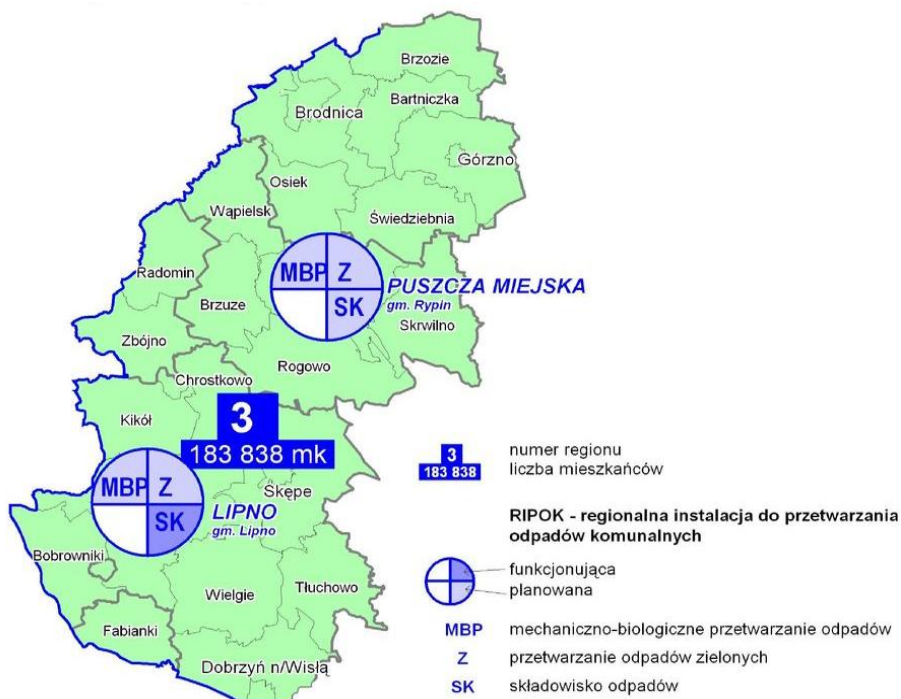
Na terenie Rypina funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Zbiornik typu „dzwon” wykorzystywany jest do selektywnego gromadzenia odpadów komunalnych przez mieszkańców zabudowy wielorodzinnej. W zabudowie jednorodzinnej, odpady selektywne gromadzone są w systemie workowym.

Mieszkańcy gospodarstw domowych, którzy nie zdecydowali się na prowadzenie segregacji, ponoszą wyższe koszty, związane z zagospodarowaniem odpadów komunalnych.

Właściciele nieruchomości niezamieszkałych np. firmy, instytucje publiczne, na których powstają odpady komunalne są zobowiązani do samodzielnego zawarcia umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej. Odpady komunalne odbierane są od mieszkańców według ustalonego harmonogramu.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko – Pomorskiego z perspektywą na lata 2018-2023 teren województwa podzielono na 7 Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi. Miasto Rypin należy do Regionu Lipnowsko – Rypińskiego.

Rys. 17 Region Lipnowsko-Rypiński

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023

Dopuszczalne poziomy ilości masy odpadów ulegających biodegradacji przeznaczonych do składowania, w latach między 2017-2020 – wynosiły średnio ok. 40%.

4.2. Wodociągi i kanalizacja

Ze względu na malejące zasoby wody do najważniejszych aspektów rozwoju i właściwego funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej należy zapewnienie dostaw wody dobrej jakości, oszczędzania wody i ograniczanie jej strat w sieciach wodociągowych, magazynowanie wody oraz troska o stan wód poprzez właściwe oczyszczanie ścieków. Istotnym aspektem jest rozwój systemów ujęć, uzdatnianie i wspieranie inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi.

Świadczeniem usług wodno-kanalizacyjnych na terenie Miasta Rypin zajmuje się spółka KOMES Spółka z o.o. w Rypinie. Zakres działalności spółki obejmuje m.in.:

- eksploatację stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, sieci wodno - kanalizacyjnej,
- wywóz nieczystości stałych i płynnych,

- budowę i modernizację dróg i chodników,
- budowę sieci wodno - kanalizacyjnej,
- badania laboratoryjna wody i ścieków

Wodociągi:

Miasto Rypin jest bardzo dobrze wyposażone w sieć wodociągową. System zaopatrzenia w wodę posiada prawie całe Miasto. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej rozdzielczej i przesyłowej wynosi 43 km., długość czynnej sieci rozdzielczej 37,8 km., ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania 1 778 szt., woda dostarczona gospodarstwom domowym wynosi 467,1 dam³. Woda pozyskiwana jest z ujęć głębinowych i po uzdatnieniu dostarczana mieszkańcom. Istniejące źródła zaspakajają potrzeby mieszkańców.

Tab. 21 Dostarczanie i sprzedaż wody oraz ilość ścieków odprowadzanych

Dostarczenie i sprzedaż wody	2022	2023
Woda dostarczana do wodociągów	1,8 dam ³	1,9 dam ³
Woda sprzedana z wodociągu ogółem	1,8 dam ³	1,9 dam ³
Woda sprzedana z wodociągu gospodarstwom domowym	1,3 dam ³	1,3 dam ³
Ilość ścieków odprowadzonych do oczyszczalni/ścieki oczyszczone, odprowadzone	100,8 tys m ³	561,00 dam ³
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	47,0 m ³	31,00 m ³

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS – dane za 2022 i 2023r.

Kanalizacja:

Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie Miasta przyczynia się do rozwoju sieci kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni ścieków, co wpływa na wzrost atrakcyjności Miasta. Ścieki odprowadzane są do miejskiej oczyszczalni ścieków w Rypinie.

Tab. 22 Urządzenia sieciowe – kanalizacja

Kanalizacja	2022	2023
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	60,3 km	60,8 km
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1 659 szt.	1 669 szt.
Awarie sieci kanalizacyjnej	20 szt.	21 szt.
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	499,50 m ³	505,9 dam ³
Ścieki oczyszczane odprowadzone	559,0 dam ³	561,0 dam ³
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w mieście	15 031	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2022 i 2023r.

W 2023r. przy wsparciu finansowym WFOŚiGW w Toruniu, zrealizowano rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rypin (ul. Sadowa) o wartości 469 058,46 PLN.

W ramach inwestycji wybudowano sieć kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 522,0 mb:

- przewody grawitacyjne – kolektory z rur PVC DN 200 SN 8 – ok 242 mb.
- przewody tłoczne z rur PE 110 x 6,6 SDR – 17, PN 10, klasy PE 100 – ok 280 mb.

Sieć wykonano wraz z uzbrojeniem w:

- studnie rewizyjne z kręgów betonowych DN 1.200 z pokrywą żelbetową DN 1.400
- studnie rewizyjne z kręgów betonowych DN 1.500 z pokrywą żelbetową DN 1.800
- studnie DN 1.200 - Piaskownik – kpl. 1,0
- studnie spustowo-odpowietrzające DN 1.500 – kpl. 1,0
- przepompownię zbiorczą w kręgach bet. Ø 1.500 z pompami.

4.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody podziemne

Miasto Rypin jest zaopatrywane w wody podziemne z dwóch ujęć. Jedno z nich „Warszawska” znajduje się w centrum miasta i ujmuje wodę z czwartorzędowego poziomu wodonośnego, wypełniającego głęboką rynną erozyjną. Ujęcie składa się z 5 studni o głębokości 108-213 m. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wynoszą 290 m³/h. Drugie ujęcie „Bielawy-Bielawki” znajduje się w południowo-wschodniej części miasta i ujmuje poziom trzeciorzędowy, składa się z 3 studni o głębokości 115,5-128 m. Podstawą zaopatrzenia w wodę ludności na pozostałym terenie jest 11 ujęć, należących do wodociągów wiejskich, o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych od 12 do 60 m³/h i zarejestrowanym poborze od 12 do 600 m³/24h. Łączny pobór wody z tych ujęć wyniósł powyżej 2 tys. m³/24h co stanowi ponad 20% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych. Największe ujęcia przemysłowe przez lata należały do Zakładów Mleczarskich „Rotr” w Rypinie oraz Cukrowni „Sugarpol” w Ostrowitem.

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym dokumentowany teren znajduje się w obrębie zlewni rzeki Rypienicy, która jest lewobrzeżnym dopływem Drwęcy. Rypienica bierze początek w okolicach wsi Sępowo, a jej ogólna długość wynosi 34,4 km. Rzeka w granicach badanego terenu płynie z południowego-wschodu na północny-zachód, wykorzystując głęboko wciętą w wysoczyznę rynną subglacialną. Jest zasilana szeregiem małych dopływów, ale w dużej mierze wodami podziemnymi. Rzeka Rypienica uchodzi do Drwęcy na północ od granicy arkusza, w rejonie Brodnicy. Południowo-zachodnia część terenu jest odwadniana przez zlewnię rzeki Ruziec. Zjawiska lodowe na rzece Rypienica pojawiają się pomiędzy 11 XII i 20 XII, zanikają pomiędzy 11 II i 20 III., a czas ich trwania wynosi od 31 do 90 dni. Przepływy i stany wody w rzece są kontrolowane na wodowskazie w Rypinie.

Wezbrania roztopowe rzeki występują w miesiącach III i IV, typowe okresy występowania niżówek to miesiące VI i VIII. Średni jednostkowy odpływ pochodzenia podziemnego wynosi od 1,5 - 2,5 l/s. Udział odpływu pochodzenia podziemnego w ogólnej masie odpływu wynosi 60 - 75 %.

Z wodami powierzchniowymi i podziemnymi wiążą się zagrożenia, które mają charakter potencjalny, a wynikać mogą z awarii systemu kanalizacyjnego oraz oczyszczalni ścieków. Skutkiem takiej awarii

może być zrzut dużej ilości nieoczyszczonych ścieków do Rypienicy oraz dostanie się ich do gruntu i do wód podziemnych. Źródłem potencjalnego zagrożenia są również stacje paliw płynnych.

W strefach ochronnych ujęć wód, np. „Wodan” występują zakazy, nakazy i ograniczenia. W strefie ochrony pośredniej zakazuje się m.in.:

- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- rolniczego wykorzystania ścieków,
- stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin za wyjątkiem substancji wprowadzonych do obrotu,
- przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych,
- budowy nowych dróg, linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk za wyjątkiem dróg dojazdowych,
- lokalizowania zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt,
- mycia pojazdów mechanicznych,
- lokalizowania składowisk odpadów niebezpiecznych,
- wydobywania kopalin.

W strefie ochrony bezpośredniej studni ujęcia „Bielawy-Bielawki” zabronione jest użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody.

Należy zapewnić:

- odprowadzenie wód opadowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarowania terenu zielenią,
- odprowadzenia poza granice terenu strefy ochronnej bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- właściwe ogrodzenie terenu i umieszczenie tablic informujących o ujęciu wody i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

4.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz

Podstawowym źródłem zasilania Rypina w energię elektryczną jest bezpośrednie powiązanie z siecią krajowego systemu elektroenergetycznego. Gmina Miasto Rypin jest całkowicie zelektryfikowana.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Dystrybucją energii elektrycznej na terenie Gminy Miasto Rypin obecnie zajmuje się ENERGA Operator S.A. oddział w Toruniu rejon dystrybucji w Rypinie. Przez teren miasta, w jego zachodniej części przebiegają linie energetyczne wysokich napięć, wychodzące z GPZ. Moc zainstalowana w transformatorach jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb gospodarczych i bytowych Rypina. Podstawowym źródłem zasilania miasta w energię elektryczną jest stacja GPZ 110/15 kV o mocy 34,5 MW z transformatorami 2 x 16 MVA. Istnieje możliwość rezerwowego zasilania poszczególnych linii magistralnych 15 kV z sąsiednich stacji 110/15 kV w Lipnie, Brodnicy i Golubiu Dobrzyniu (charakter linii – napowietrzne).

Na terenie miasta Rypin zlokalizowane są:

- stacja elektroenergetyczna (Główny Punkt Zasilania energetycznego) o mocy 32 MVA z transformatorami 2x16 MW, która zasilą w energię elektryczną gminy: Brzuze, Rypin, Skrwilno, Rogowo, Osiek, Wąpielsk, Świedziebnia,
- linia elektroenergetyczna 110 kV: GPZ Puszcza Miejska - GPZ Rypin,
- linia elektroenergetyczna 110 kV: GPZ Rypin – Brodnica Podgórz.

Dla linii napowietrznych wynikają konsekwencje przestrzenne w postaci zajęcia terenu – pas ograniczonego użytkowania terenu (pas technologiczny) dla linii 110kV – 40 m.

System gazowniczy

Proces gazyfikacji na terenie miasta Rypin rozpoczął się od zasilania w gaz ziemny Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej. Efektem zrealizowanego projektu pn. „Gaz Ziemny – energia dla pokoleń, gazyfikacja gmin Rypin i Osiek” było wybudowanie 25,5 km gazociągu relacji Brodnica-Osiek-Rypin oraz kolejnych etapów w gminie Osiek 1,98 km i w Rypinie 22 km.

Wprowadzenie źródła zasilania wpłynęło korzystnie na obniżenie opłat środowiskowych oraz zmniejszenie konieczności zakupu dodatkowych przydziałów uprawnień do emisji dwutlenku węgla. Poczynione inwestycje podniosły sprawność i niezawodność techniczną ciepłowni i zapewniły bezpieczeństwo dostaw energii ciepłej, co w perspektywie przyczyniło się do poprawy jakości powietrza i całego środowiska w regionie Rypina.

4.5. Komunikacja drogowa

Przez Miasto Rypin przechodzą 4 drogi publiczne zaliczane do kategorii wojewódzkiej lub wyższej.

- DW 534 droga wojewódzka Grudziądz-Wąbrzeźno-Golub Dobrzyń-Rypin,
- DW 557 droga wojewódzka Rypin-Lipno,
- DW 560 droga wojewódzka Brodnica-Rypin-Sierpc-Bielsk,
- DW 563 droga wojewódzka Rypin-Żuromin-Mława.

Miasto Rypin łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym za pomocą sieci dróg wojewódzkich i powiatowych. Przez teren miasta Rypina przebiega 8 dróg powiatowych.

Ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) - łącznie – 4,8 km

- ścieżki pod zarządem gminy – 0,8 km
- ścieżki pod zarządem starostwa – 3,5 km
- ścieżki pod zarządem urzędu marszałkowskiego – 0,5 km
- ścieżki rowerowe na 10 tys. km² – 4 379,60 km

Na terenie OPPT Rypina długość dróg rowerowych jest niewielka i w związku z tym istnieją duże potrzeby rozwoju infrastruktury rowerowej. Przede wszystkim niezbędna jest realizacja dróg rowerowych łączących miasto z obszarem funkcjonalnym oraz komunikujących gminy między sobą. Budowa kluczowych odcinków dróg rowerowych wpłynie głównie na poprawę bezpieczeństwa ruchu, i przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Realizacja infrastruktury pieszo-rowerowej i rozbudowa sieci dróg wpłynie na przeciwdziałanie marginalizacji społeczno-gospodarczej obszaru oraz mieszkańców.

4.6. Infrastruktura łączności, kolej i komunikacja

a) Telekomunikacja

Teren Miasta Rypin obsługiwany jest przez –**Telekomunikację Polską S.A.** Rypin leży w zasięgu sieci wszystkich polskich operatorów telefonii komórkowej.

b) Linie kolejowe

Przez teren Miasta Rypin przebiega trasa kolei normalnotorowej, jednotorowej LK 33 Kutno-Brodnica, jest to linia I-rzędowa, niezelektryfikowana, pasażersko-towarowa.

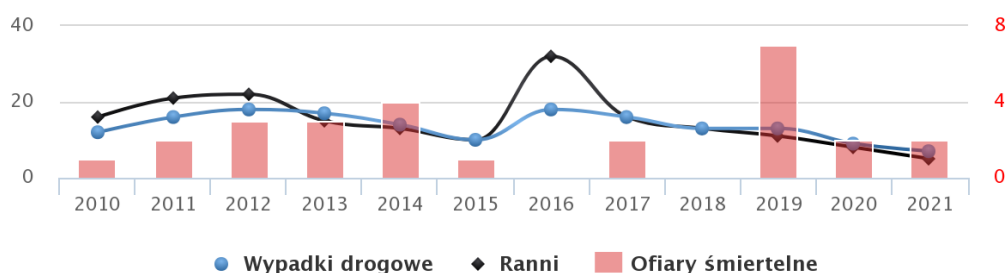
Budynki i budowle mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10m od granicy obszaru kolejowego, a odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20m.

c) Komunikacja

Ze względu na walory lokalizacyjne, Rypin stanowi dobrą bazę dla inwestorów, turystów odwiedzających Ziemię Dobrzyńską, jak i dla podróżujących w kierunkach z Kujaw na Mazury oraz z Pomorza na Mazowsze.

Największym atutem Rypina jest położenie na skrzyżowaniu istotnych szlaków komunikacyjnych: dróg wojewódzkich nr 560 (Brodnica-Bielsk przez Rypin), 563 (Rypin-Mława), 534 (Grudziądz-Golub Dobrzyń-Rypin) 557 (Rypin-Lipno).

Według danych GUS 2021 roku w wyniku 7 wypadków drogowych w Rypinie odnotowano 2 ofiary śmiertelne oraz 5 osób rannych.

Rys. 18 Wypadki drogowe w Rypinie w latach 2010-2021
Źródło: GUS

4.7. Zasoby mieszkaniowe

W 2021 roku w Rypinie oddano do użytku 118 mieszkań, czyli na każdych 1000 mieszkańców oddano do użytku odpowiednio 7,46 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Rypinie to odpowiednio 6 263 nieruchomości.

Na każdych 1000 mieszkańców przypadają 392 mieszkania. Jest to wartość nieznacznie większa od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. W 2021 roku 83,1 % mieszkań przeznaczono na sprzedaż lub wynajem, a 16,9% na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Rypinie w 2021 roku to 2,91 i jest mniejsza od przeciętnej liczby izb dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza

od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2021 roku w Rypinie to 69,7 m² i jest znacznie mniejsza od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

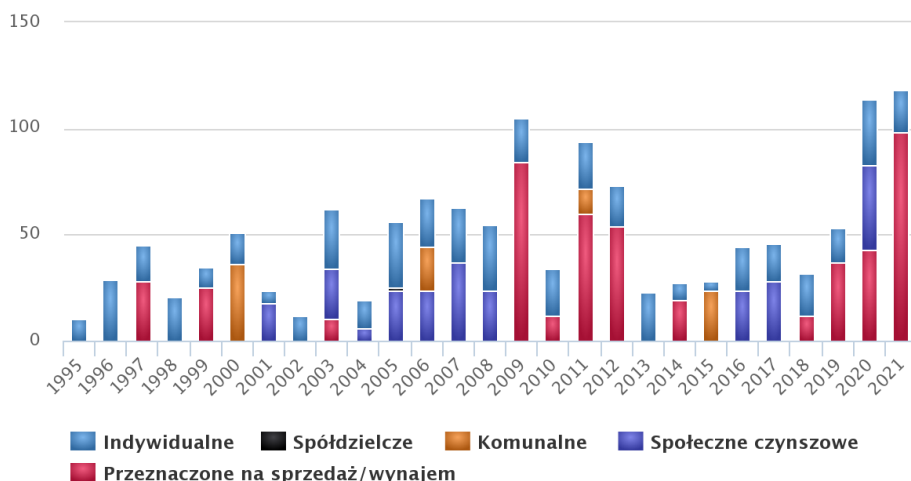
Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne, 99,36% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 98,08% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 95,29% mieszkań posiada łazienkę, 87,04% korzysta z centralnego ogrzewania, a 4,31% z gazu sieciowego.

Łączna powierzchnia użytkowa w lokalach oddanych do użytkowania w 2021 roku wynosi 8 230 m².

Według danych za 2021 rok przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania wynosi 69,7 m². Według danych za 2021 rok przeciętna powierzchnia budynku mieszkalnego na osobę wynosi 0,52m².

W 2023 roku liczba budynków mieszkalnych w mieście Rypin wynosiła ogółem 1 996. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania równa była 67,9 m², przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę równała się 29,1 m². W 2023 roku na terenie Rypina było 425,1 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, a przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie równa była 2,34.

Jeśli chodzi o zasoby mieszkaniowe w roku 2023 liczba mieszkań wynosiła 6 583, powierzchnia użytkowa tych mieszkań równa była 447 229 m².

Rys. 19 Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 1995-2021

Źródło: GUS

SPIS RYSUNKÓW

RYS. 1 POŁOŻENIE RYPINA	2
RYS. 2 POŁOŻENIE M. RYPIN	
RYS. 3 POPULACJA – GMINA MIASTA RYPIN W LATACH 1995-2021 ŹRÓDŁO: GUS	8
RYS. 4 PIRAMIDA WIEKU MIESZKAŃCÓW RYPINA, 2021	9
RYS. 5 PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE (OSZACOWANIE) W GMINIE MIASTA RYPIN W LATACH 2012-2021	12
RYS. 6 WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW W RYPINIE W LATACH 2012-2021	13
RYS. 7 BIBLIOTEKI PUBLICZNE – KSIĘGOZBIÓR I CZYTELNICZY W LATACH 2008-2021,	21
RYS. 8 ZWIEDZAJĄCY MUZEA I ODDZIAŁY W LATACH 2008-2023	23
RYS. 9 SEANSE KINOWE I WIDZOWIE W LATACH 2008-2021	24
RYS. 10 IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY ORAZ ICH UCZESTNICY W LATACH 2011-2021	25
RYS. 11 IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY	25
RYS. 12 IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY	25
RYS. 13 KOŁA, KLUBY, SEKCJE	26
RYS. 14 KOŁA, KLUBY, SEKCJE W 2021, 2022, 2023R.	27
RYS. 15 PRACOWNIE SPECJALISTYCZNE DZIAŁAJĄCE W DOMACH I OŚRODKACH KULTURY W 2021 ROKU	27
RYS. 16 GRUPY ARTYSTYCZNE W 2020 I 2021 ROKU	28
RYS. 17 REGION LIPNOWSKO-RYPIŃSKI	38
RYS. 18 WYPADKI DROGOWE W RYPINIE W LATACH 2010-2021	43
RYS. 19 LICZBA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKU W LATACH 1995-2021	44

SPIS TABEL

TAB. 1 LICZBA LUDNOŚCI W GMINIE MIASTA RYPIN W LATACH 2021, 2022 I 2023R.	3
TAB. 2 STATYSTYKA URODZEŃ CHŁOPCÓW I DZIEWCZYNEK W LATACH 2020, 2021, 2022 I 2023R.	8
TAB. 3 STATYSTYKA ZGONÓW RYPINIE W LATACH 2020, 2021, 2022 I 2023R.	9
TAB. 4 MIGRACJE LUDNOŚCI, STAN NA DZIEŃ 31.12.2020R., 31.12.2021R., 31.12.2022R. ORAZ 31.12.2023R.	9
TAB. 5 MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE W 2020, 2021, 2022 I 2023R.	10
TAB. 6 LICZBA LUDNOŚCI Z PODZIAŁEM NA BIOLOGICZNE GRUPY WIEKOWE, NA KONIEC 2022 I 2023R.	10
TAB. 7 LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNY, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W LATACH 2022 I 2023R.	10
TAB. 8 LICZBA BEZROBOTNYCH W 2021, 2022 I 2023R. W GMINIE MIASTA RYPIN.	10
TAB. 9 LICZBA BEZROBOTNYCH Z PODZIAŁEM NA WIEK MIESZKAŃCÓW.	11
TAB. 10 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW W GMINIE MIASTA RYPIN	11
TAB. 11 STATYSTYKI POLICYJNE NA TERENIE GMINY MIASTA RYPIN	12
TAB. 12 RODZAJ I ILOŚĆ PRZYZNANYCH ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH DLA MIESZKAŃCÓW GMINY MIASTA RYPIN W LATACH 2019, 2020 I 2023	15
TAB. 13 LICZBA WYCHOWANKÓW KORZYSTAJĄCYCH Z PLACÓWKI SOCJALIZACYJNEJ W GMINIE MIASTA RYPIN W 2021, 2022 I 2023 ROKU	17
TAB. 14 KADRA PEDAGOGICZNA	29
TAB. 15 WSPARCIE MATERIALNE DLA UCZNIÓW W 2020 ROKU	29
TAB. 16 DOTACJE NA UPOWSZECZNIANIE SPORTU	32
TAB. 17 ILOŚĆ I RODZAJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH W GMINIE MIASTA RYPIN 2020 I 2021R., ZGODNIE Z REJESTREM REGON	33
TAB. 18 RODZAJ PRZEWAŻAJĄCEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W GMINIE MIASTA RYPIN W 2020 I 2021R.	33
TAB. 19 LICZBA PRZEDSIĘBIORSTW W GMINIE MIASTA RYPIN Z PODZIAŁEM NA RODZAJ DZIAŁALNOŚCI W 2020 I 2021R.	34
TAB. 20 WYKAZ PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ POSIADAJĄCYCH OSOBOWOŚĆ PRAWNĄ WPISANE DO REJESTRU REGON WG FORMY PRAWNEJ 2020, 2021, 2022 I 2023R.	34
TAB. 21 DOSTARCZANIE I SPRZEDAŻ WODY ORAZ ILOŚĆ ŚCIEKÓW ODPROWADZANYCH	39
TAB. 22 URZĄDZENIA SIECIOWE – KANALIZACJA	39